

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/330905331>

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας» Οδηγός εκπαιδευτών και εισηγητών

Technical Report · April 2014

CITATIONS

0

READS

455

1 author:



Ioanna Petraki

National and Kapodistrian University of Athens

14 PUBLICATIONS 26 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:



Hprolipsis [View project](#)



PILOT PROGRAM "YOUNG ROMA HEALTH MEDIATORS" [View project](#)

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα
«Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας»

Οδηγός εκπαιδευτών και εισηγητών



Αθήνα 2014

Το παρόν εγχειρίδιο συμμετεχόντων παράχθηκε στο πλαίσιο του πιλοτικού Προγράμματος «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας», το οποίο υλοποιήθηκε στην Ελλάδα το 2014 από την PRAKSIS σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διεθνής Ιατρική – Διαχείριση Κρίσεων Υγείας» της Ιατρικής Σχολής Αθηνών. Το πρόγραμμα αυτό συγχρηματοδοτήθηκε από το από το European Youth Foundation και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εκπαιδευτικού Προγράμματος «Εκπαίδευση νέων Ρομά ηγετών και ακτιβιστών για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπολέμηση της διάκρισης» (“Training Roma youth leaders and activists for promoting human rights and taking action against discrimination”) του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Είναι ο πρώτος εκπαιδευτικός οδηγός στην Ελλάδα σχετικά με την εκπαίδευση νέων Ρομά Διαμεσολαβητών Υγείας και αποσκοπεί στο να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια εκπαιδευτών που θα επιχειρήσουν μελλοντικά την υλοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων.

Φορέας υλοποίησης:



Συνεργάτης



Με την υποστήριξη



Συγγραφή:
Πετράκη Ιωάννα

Συνεισφορά:
Μπαμπλέκη Αλεξία, Παπανδρέου Κατερίνα, Παϊτέρης Κωνσταντίνος

Επιστημονική εποπτεία:
Αντύπας Τζανέτος, Μουδάτσου Μαρία

Επιστημονικοί συνεργάτες:
Βουδούρη Νίκη, Παναγιωτόπουλος Πάνος

Υπεύθυνοι επικοινωνίας έργου:
Γιαμμά Έλενα, Πετρόγωνα Μαργαρίτα, Τρουπάκης Κωνσταντίνος

Γλωσσική απόδοση κειμένων:
Παπαθεοδώρου Ιωάννα

Πνευματικά δικαιώματα:
PRAKSIS

Αθήνα, 2014

Η ολοκλήρωση του παρόντος εκπαιδευτικού προγράμματος δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη συμβολή πλήθους φορέων και προσώπων. Αναλυτικότερα, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά:

- Τους εισηγητές της εκπαιδευτικής διαδικασίας κατά την πρώτη φάση του προγράμματος για την αφιλοκερδή τους συμβολή: **Αδάμ Παναγιώτη, Αναγνώστου Όλγα, Αντωνίου Φάνια, Βουδούρη Νίκη, Κουτσουράκη Ελένη, Μαυρόγιαννη Ιωάννα, Παϊτέρη Κωνσταντίνο, Παναγιωτόπουλο Τάκη, Παπαμιχαήλ Δημήτρη, Πουρναροπούλου Κατερίνα, Σουλιώτη Κυριάκο, Τερζίδη Άγη.**
- Την **Αντιπεριφέρεια Δυτικού Τομέα Αθηνών** που μεσολάβησε για την εύρεση αίθουσας διδασκαλίας καθώς και το **Δήμο Αιγάλεω** που μας παραχώρησε την αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου.
- Τη διοίκηση και το προσωπικό του **ΟΚΑΝΑ** και του **ΚΕΘΕΑ**, καθώς και τις **Κάκαλου Ελένη, Αναγνώστου Όλγα και Δαλιάνη Κατερίνα** για την σημαντική συμβολή τους αναφορικά με τις επισκέψεις σε δομές υγείας κατά τη δεύτερη φάση του προγράμματος.
- Τους δήμους **Φυλής και Αιγάλεω**, καθώς και τις διευθύντριες των **9ου Δημοτικού Σχολείου Άνω Λιοσίων και 3ου Ζεφυρίου**, που δέχτηκαν να μας παραχωρήσουν αίθουσες για την υλοποίηση της τρίτης φάσης του προγράμματος.
- Τις **Βασιλειάδου Μαρία, Πανούση Πηνελόπη, Σίνδρου Ελευθερία** και τους **Περράκη Στυλιανό και Θεοχαρόπουλο Γιώργο** για τη συνολικότερη βοήθειά που προσέφεραν.
- Την **Αρκούδη Χρυσούλα** για την πολύτιμη βοήθειά της καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος καθώς και για την επιμέλεια της μετάφρασης των παραδοτέων βοηθημάτων στην αγγλική γλώσσα.
- Τέλος, τους ίδιους τους **εκπαιδευόμενους** του Προγράμματος για τη διάθεσή τους για μάθηση και συνεργασία.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	8
1.1. Αναδρομή στην ιστορία των Ρομά.....	8
1.2. Η υγεία των Ρομά.....	9
2. Ρομά και Διαμεσολάβηση	10
2.1. Ρομά Διαμεσολαβητές.....	10
2.2. Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας.....	11
3. Περιγραφή του εκπαιδευτικού προγράμματος	13
3.1. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα	13
3.2. Σκοπός και επιμέρους στόχοι.....	13
3.3. Ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων	14
3.4. Οφέλη.....	14
3.5. Μέθοδος, προσέγγιση και φάσεις της εκπαίδευσης.....	15
3.5.1. Εκπαιδευτική μέθοδος	15
3.5.2. Εκπαιδευτική προσέγγιση.....	16
3.5.3. Φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας.....	17
3.6. Ομάδα στόχος, κριτήρια επιλογής και διαδικασία εύρεσης συμμετεχόντων	18
3.6.1. Ομάδα στόχος	18
3.6.2. Κριτήρια επιλογής.....	18
3.6.3. Διαδικασία εύρεσης συμμετεχόντων	18
4. Εκπαιδευτικές ενότητες.....	20
4.1. Α φάση	20
4.1.1. Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα	20
4.1.2. Ο ρόλος του Διαμεσολαβητή.....	21
4.1.3. Ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις.....	21
4.1.4. Νομοθεσία σχετικά με την ασφάλεια υγείας	22
4.1.5. Η υγεία του παιδιού και η σημασία του εμβολιασμού	22
4.1.6. Οι εθισμοί και οι απαγορευμένες ουσίες	22
4.1.7. Ασφάλεια τροφίμων και Διατροφή.....	22
4.1.8. Σωματική και Στοματική Υγιεινή.....	23
4.1.9. Αναπαραγωγική Υγεία και Οικογενειακός Προγραμματισμός	23

4.1.10. Μεταδιδόμενα νοσήματα	23
4.2. Β φάση.....	24
4.2.1. Επισκέψεις σε δομές υγείας	24
4.2.2. Παρακολούθηση Συνεδρίων/Ημερίδων	24
4.3. Γ' φάση.....	24
4.3.1. Προετοιμασία για το πεδίο	25
4.3.2. Δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία	25
4.3.3. Προπαρασκευαστικές συζητήσεις	25
4.4. Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος.....	26
Πηγές.....	27
Παραρτήματα.....	29
Παραρτήματα Α - Υλικό του Προγράμματος	29
Παραρτήματα Β - Εκπαιδευτικά εργαλεία	33
Παραρτήματα Γ - Εκπαιδευτική διαδικασία	39
Παραρτήματα Δ - Ασκήσεις.....	51

1. Εισαγωγή

1.1. Αναδρομή στην ιστορία των Ρομά

Οι Ρομά συγκαταλέγονται στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες πληθυσμού που έχουν υποστεί ανά τους αιώνες πληθώρα διακρίσεων. Αποτέλεσμα αυτών είναι η απομόνωση, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός από αγαθά όπως την εκπαίδευση, την υγεία, την εργασία και την κατοικία, τα οποία άλλοι άνθρωποι θεωρούν ως δεδομένα. Επιπλέον, παρ' όλα τα προγράμματα που υλοποιούνται και τις πολιτικές που εφαρμόζονται, η κατάσταση όχι μόνο δε βελτιώνεται, αλλά πολλές φορές, ιδιαίτερα στην παρούσα φάση της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης, οι Ρομά αποτελούν έναν εύκολο στόχο και χρησιμοποιούνται ως «αποδιοπομπαίος τράγος».

Για την κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης των Ρομά, μια γενική εισαγωγή σε γλωσσικά αλλά και ιστορικά γεγονότα θεωρείται απαραίτητη. Η λέξη «Ρομά», η οποία σημαίνει «άνθρωπος/άντρας καταγόμενος από φυλή των Ρομά» ή και «σύζυγος», είναι ένας μόνο από τους όρους που χρησιμοποιούνται παγκοσμίως. Ο όρος Ρομά χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια πληθώρα κοινωνιών που αυτοπροσδιορίζονται ως Σίντι (Sinti), Ασκάλια (Ashkalia), Γιένις (Yenish), Καλέ (Kale), Γύφτοι και Μανούχ (Manouch). Όλες οι προαναφερθείσες κοινωνικές ομάδες αποτελούν έναν «εθνοτικό» πληθυσμό, ο οποίος προέρχεται από κοινότητες εμπόρων και νομάδων της Ινδίας. Η Ινδική καταγωγή των Ρομά έχει αποδειχτεί μέσα από ευρήματα της επιστήμης της γλωσσολογίας, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της ιστορίας και της γενετικής. Ωστόσο, η περίοδος κατά την οποία οι πρόγονοί τους ξεκίνησαν τη μετανάστευση προς την Ευρώπη, καθώς και οι λόγοι αυτής παραμένουν υπό συζήτηση.

Οι Ρομά προσέγγισαν τη Βυζαντινή αυτοκρατορία (σημερινή Τουρκία και Ελλάδα) γύρω στο 1.000 Κ.Χ. και η πρώτη καταγεγραμμένη αγοραπωλησία τους ως σκλάβων έγινε το 1385 στη Ρουμανία. Έπειτα από την πτώση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, διασκορπίστηκαν σε όλη την Ευρώπη. Μετά το 14^ο αιώνα, πλήθος χωρών πέρασαν τους πρώτους αντί-Ρομά νόμους βάσει των οποίων η θανατική καταδίκη τους διατάσσονταν χωρίς δίκη, (π.χ. Δανία-1589, Σουηδία-1637, Πρωσσία-1734), οι γάμοι με Ρομά απαγορεύονταν (π.χ. Μολδαβία-1776), δεν τους επιτρεπόταν η είσοδος σε δημόσια λουτρά (π.χ. Γερμανία-1920) και τα παιδιά τους αρπάζονταν χωρίς τη συγκατάθεση των γονέων με σκοπό να μεγαλώσουν με «σωστές» οικογένειες (Ελβετία-1926, Τσεχοσλοβακία-1927). Κατά τη διάρκεια του β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι Ρομά, οι οποίοι ορίζονταν ως «πρόβλημα», «αντικοινωνικοί» και «φυλετικά κατώτεροι», συλλαμβάνονταν στα γερμανικά κατεχόμενα εδάφη και δολοφονούνταν. Αν και μέχρι σήμερα δεν είναι γνωστός ο αριθμός των Ρομά που έπεσαν θύματα των εκτελέσεων των Ναζί κατά τη διάρκεια του ολοκαυτώματος (1939-1945), εκτιμάται ότι 220.000–1.500.000 Ρομά δολοφονήθηκαν.

Αναφορικά με τη δημιουργία κοινοτήτων Ρομά, το 1939 συστάθηκε ο πρώτος συνεταιρισμός στην Ελλάδα (*Πανελλήνιος Πολιτιστικός Σύλλογος Ελλήνων Τσιγγάνων*), ενώ με το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου συστάθηκαν και άλλοι συνεταιρισμοί (π.χ. *Οργανισμός των Ρομά για την καταπολέμηση του φασισμού και του ρατσισμού* το 1945 στη Βουλγαρία, *Εθνικός Σύνδεσμος για τους Ρομά* το 1962 στη Γαλλία, κλπ.). Το 1972 η *Διεθνής Ένωση Ρομά* γίνεται μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και το 1986 της UNICEF. Με την κατάρρευση του Κομμουνισμού στην Ευρώπη ξεκινάει η τρίτη ευρωπαϊκή περίοδος διασποράς των Ρομά, κατά την οποία αυξάνεται η ρατσιστική βία απέναντί τους.

Η εκτίμηση του πληθυσμού των Ρομά παγκοσμίως είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση, καθώς δεν υπάρχουν επίσημες καταγραφές και πολλοί από αυτούς δεν παραδέχονται την καταγωγή τους, είτε για κοινωνικούς είτε για προσωπικούς λόγους. Ωστόσο υπάρχουν εκτιμήσεις ότι 8-15 εκατομμύρια Ρομά ζουν στην Ευρώπη και το 70% από αυτούς κατοικούν στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Μεταξύ των Ρομά υπάρχει η κοινή συναίνεση ότι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως μειονότητα από κυβερνητικούς και μη οργανισμούς, με εξαίρεση τους Έλληνες Ρομά, οι οποίοι προτιμούν να χαρακτηρίζονται ως «*ευπαθής κοινωνική ομάδα*».

1.2. Η υγεία των Ρομά

Οι άμεσες και οι έμμεσες μορφές διάκρισης που αντιμετωπίζουν οι Ρομά εδώ και αιώνες έχουν επηρεάσει την κατάσταση υγείας τους, η οποία βρίσκεται σε πολύ δυσμενέστερη θέση σε σχέση με αυτή των μη Ρομά σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Σύμφωνα με μελέτες, οι Ρομά έχουν χαμηλότερα ποσοστά εμβολιασμών, φτωχότερη διατροφή, υψηλότερα ποσοστά περιγεννητικής θνησιμότητας και νεογμών χαμηλού βάρους γέννησης και υψηλότερα ποσοστά επιπολασμού σε μεταδιδόμενες (π.χ. φυματίωση, ιλαρά, πολιομυελίτιδα, ηπατίτιδα Β και C) και χρόνιες ασθένειες (π.χ. καρδιοπάθειες, νεοπλασίες, υπέρταση, αναπνευστικά προβλήματα, κλπ.). Επιπλέον, φαίνεται να αποκλείονται συστηματικά από την υγειονομική περίθαλψη εξαιτίας του αποκλεισμού τους από την ασφάλιση υγείας, της απουσίας κρατικών εγγράφων, της έλλειψης πληροφοριών σχετικά με την πρόσβαση στο σύστημα υγείας και των άμεσων φυλετικών διακρίσεων στις οποίες υπόκεινται.

Οι ανισότητες σε θέματα υγείας μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά οφείλονται σε κοινωνικοοικονομικούς λόγους, δηλ. την υπερεκπροσώπηση των Ρομά στα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα, στην κατηγορία των ανέργων, των αναλφάβητων και αυτών με τη μεγαλύτερη έκθεση σε κινδύνους υγείας. Αν και η προαγωγή της υγείας των Ρομά είναι μια από τις βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ένας μεγάλος αριθμός προγραμμάτων υγείας υλοποιούνται, η διαδικασία ενσωμάτωσης των Ρομά δεν έχει επιτύχει τους στόχους της τα τελευταία 20 χρόνια.

2. Ρομά και Διαμεσολάβηση

2.1. Ρομά Διαμεσολαβητές

Η διαμεσολάβηση αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία σε όλη την Ευρώπη για την καταπολέμηση των διακρίσεων εις βάρος των Ρομά σε θέματα πρόσβασης στον τομέα της εργασίας, της υγείας και της εκπαίδευσης. Ο διαμεσολαβητής, ο οποίος είτε έχει καταγωγή Ρομά είτε έχει πολύ καλή γνώση της κουλτούρας των Ρομά, επικεντρώνεται στην προσπάθεια για τη διασύνδεση της ομάδας που εκπροσωπεί με την κοινωνία στην οποία επιχειρείται η ένταξή της.

Οι πρώτες σε ευρωπαϊκό επίπεδο χώρες, οι οποίες ασχολήθηκαν με την εκπαίδευση Ρομά διαμεσολαβητών, ήταν η Ισπανία (1980), το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία (1990), η Αυστρία (1991) και η Τσεχία (1993), ενώ μέσα στα επόμενα χρόνια ακολούθησαν το ίδιο παράδειγμα πλήθος άλλων χωρών, όπως η Σλοβακία, η Φινλανδία, η Ιταλία, η Ρουμανία και άλλες. Στην Ελλάδα, τα πρώτα προγράμματα εκπαίδευσης Τσιγγάνων διαμεσολαβητών πραγματοποιήθηκαν από τη Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης στο πλαίσιο της *Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Απασχόλησης/ INTEGRA 1998-2000* σε συνεργασία με άλλους διακρατικούς φορείς, ενώ το εκπαιδευτικό υλικό που παράχθηκε χρησιμοποιήθηκε αργότερα και από άλλους φορείς.

Στη διακήρυξη του Στρασβούργου, η οποία έλαβε χώρα τον Οκτώβρη του 2010 με τη παρουσία Ρομά εκπροσώπων από όλα τα κράτη μέλη, συμφωνήθηκε ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης έπρεπε να υλοποιήσει ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα για Διαμεσολαβητές με στόχο την ενίσχυση των ήδη πραγματοποιηθέντων προγραμμάτων και την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των υπαρχόντων πόρων, προτύπων, μεθοδολογιών, δικτύων και υποδομών του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε στενή συνεργασία με εθνικές και τοπικές αρχές. Το Πρόγραμμα ROMED, στο οποίο συμμετείχε και η Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε με την κοινή συνεργασία του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και με την υποστήριξη του ιδρύματος Open Society Foundations, τοπικών και περιφερειακών δικτύων, Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και συνδέσμων.

Συνολικά, μέχρι και σήμερα στην Ελλάδα έχουν εκπαιδευτεί πάνω από 100 διαμεσολαβητές Ρομά, οι οποίοι έχουν απασχοληθεί σε τοπικές αυτοδιοικήσεις, δήμους, ιατροκοινωνικά κέντρα, ΜΚΟ, ευρωπαϊκά προγράμματα, κ.α. Ωστόσο, αν και η συμβολή τους, σε οποιοδήποτε ζήτημα (εκπαίδευση, υγεία και εργασία) θεωρείται αναμφίβολα απαραίτητη και εξαιρετικά αποτελεσματική, η απασχόλησή τους είναι, σε όλες τις περιπτώσεις, περιορισμένου χρονικού διαστήματος και αρκετά επισφαλής. Επιπλέον, το γεγονός ότι δεν έχει ακόμα θεσπιστεί επίσημα το επάγγελμα του διαμεσολαβητή στην Ελλάδα δημιουργεί, σε αρκετές περιπτώσεις, μια σειρά προβλημάτων τα οποία δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο την ομαλή άσκηση του επαγγέλματός τους.

Αρμοδιότητες των διαμεσολαβητών

Οι γενικές αρμοδιότητες των Ρομά διαμεσολαβητών περιλαμβάνουν:

- Τη δημιουργία σχέσεων βασισμένων στην εμπιστοσύνη και την ειλικρινή επικοινωνία μεταξύ των εκπροσώπων των δύο μερών
- Την κατανόηση της κατάστασης ώστε να γίνουν αντιληπτές οι απόψεις οι γνώμες, τα αισθήματα, οι στάσεις και οι δράσεις των μερών
- Τη δημιουργία επαφών ανάμεσα στα μέρη εξασφαλίζοντας αποτελεσματική επικοινωνία
- Τη διευκόλυνση και ενίσχυση της επικοινωνίας και των σχέσεων ανάμεσα στις κοινότητες Ρομά και τις δημόσιες υπηρεσίες της υγείας, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης

Τύποι Ρομά Διαμεσολαβητών

Οι τύποι των Ρομά διαμεσολαβητών διακρίνονται στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

- Διαμεσολαβητής Εκπαίδευσης: επικεντρώνεται στην άρση των διακρίσεων και των γλωσσικών εμποδίων στο σχολικό περιβάλλον, υποβοηθώντας στην ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Διαμεσολαβητής Απασχόλησης: συμμετέχει στη διαδικασία εύρεσης εργασίας για μακροχρόνια άνεργους
- Διαμεσολαβητής Υγείας: διευκολύνει την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και τις αρμόδιες υπηρεσίες ασφάλισης υγείας, προάγει την εγγραμματοσύνη των κοινοτήτων σε θέματα υγείας και κατευθύνει τους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας αλλά και τα αρμόδια όργανα που χαράσσουν πολιτικές υγείας ανάλογα με τις ανάγκες των κοινοτήτων των Ρομά

2.2. Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας

Η διαμεσολάβηση ξεκίνησε το 1993 στη Ρουμανία ως ένα πρόγραμμα της ΜΚΟ Romani Criss για την άμβλυση των συγκρούσεων, το οποίο το 1996 αναπροσανατολίστηκε προς τη διαμεσολάβηση σε θέματα υγείας. Το πρόγραμμα γνώρισε επιτυχία και το 2001 η κυβέρνηση της Ρουμανίας συμπεριέλαβε τους Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας στην *Εθνική Στρατηγική για τη Βελτίωση της Κατάστασης των Ρομά* και ταυτόχρονα αναγνώρισε επίσημα το επάγγελμα. Παράλληλα, η ΜΚΟ Romani Criss, το Υπουργείο Υγείας και ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE) υπέγραψαν συμφωνία για την αναβάθμιση του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο. Μέχρι και το 2007, 475 Ρομά είχαν εκπαιδευτεί ως διαμεσολαβητές υγείας, οι οποίοι εργάζονταν σε τοπικούς φορείς υγείας. Το πρόγραμμα Ρομά Διαμεσολαβητών Υγείας της Ρουμανίας είναι το παλιότερο παγκοσμίως και η ΜΚΟ Romani Criss αποτελεί πλέον διεθνή φορέα αναφοράς σχετικά με την ανάπτυξη και την υλοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων.

Στη Βουλγαρία, η διαμεσολάβηση των Ρομά σε θέματα υγείας ξεκίνησε το 2001 ως ένα πιλοτικό πρόγραμμα της ΜΚΟ «*Ίδρυμα για τα Προβλήματα Υγείας των Εθνικών Μειονοτήτων*» (“*Ethnic Minorities Health Problems Foundation*”), το οποίο από το

2003 μέχρι και το 2007, με τη συμβολή πλήθους άλλων φορέων, αναβαθμίστηκε. Το 2007 το Υπουργείο Υγείας και το Εθνικό Συμβούλιο της Βουλγαρίας σε Εθνικά και Δημοκρατικά Ζητήματα ενέκριναν τη σειρά μαθημάτων που είχε υιοθετηθεί και η Ιατρική Σχολή της Πλόβντιβ έγινε ο επίσημος εκπαιδευτικός φορέας και πάροχος του πιστοποιητικού για τους Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας. Παράλληλα, η κυβέρνηση αναγνώρισε επίσημα το επάγγελμα, το Υπουργείο Οικονομικών κάλυψε τους μισθούς τους, η ευθύνη της επίβλεψής τους πέρασε από την ΜΚΟ στις δημοτικές αρχές και ιδρύθηκε το [Εθνικό Δίκτυο Διαμεσολαβητών Υγείας](#)

Προγράμματα Ρομά Διαμεσολαβητών Υγείας αναπτύχθηκαν στη συνέχεια σε αρκετές βαλκανικές χώρες, όπως τη Σερβία, τη Σλοβακία, την ΠΓΔΜ, την Ουκρανία και τη Μολδαβία, με την υποστήριξη κρατικών και μη κρατικών φορέων. Σύμφωνα με μελέτες που έχουν εκπονηθεί, η αποτελεσματικότητα αυτών των προγραμμάτων αποδεικνύεται αφενός από τις αλλαγές που επέρχονται σε ζητήματα υγείας και, αφετέρου, από τις αλλαγές που συμβαίνουν σε διάφορα επίπεδα στο σύστημα της εκάστοτε κοινότητας στην οποία πραγματοποιείται παρέμβαση. Συγκεκριμένα, στις κοινότητες των Ρομά στις οποίες απασχολούνται διαμεσολαβητές υγείας αυξάνονται τα ποσοστά εμβολιασμού, βελτιώνεται η εγγραμματοσύνη σε θέματα υγείας και παράλληλα επέρχεται αλλαγή της στάσης και της συμπεριφοράς σε θέματα υγείας, υποβοηθείται η έκδοση κρατικών εγγράφων (ταυτότητες, πιστοποιητικά γέννησης κλπ.), διευκολύνεται η επαφή/συνεννόηση με το υγειονομικό προσωπικό και προωθείται η πρόσβαση σε άλλου είδους κοινωνικές υπηρεσίες. Ταυτόχρονα, βελτιώνεται η εμπιστοσύνη προς τις υπηρεσίες υγείας, αυξάνεται η εργασιακή απασχόληση σε κοινότητες Ρομά με αυξημένο ποσοστό ανεργίας και, μέσα από το έργο που επιτελούν στις κοινότητες, προάγονται περαιτέρω κοινωνικές διαδικασίες, όπως η εγγραφή των παιδιών στα σχολεία.

Ωστόσο, υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπίζουν συνεχώς οι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας. Για παράδειγμα, οι μισθοί τους είναι χαμηλοί και η εργασία τους είναι πολλές φορές επισφαλής, δεν είναι πάντα σε θέση να εκμεταλλευτούν τις περιορισμένες δυνατότητες που τους παρέχονται για περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση, οι κυβερνήσεις δεν λαμβάνουν υπόψη, στο βαθμό που θα έπρεπε, τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, η συνεργασία τους με το υγειονομικό προσωπικό είναι σε κάποιες περιπτώσεις περιορισμένη και ο βαθμός υποστήριξης που δέχονται από τους δήμους ποικίλει αρκετά.

Επιπλέον δεν έχει καθιερωθεί με ολοκληρωμένο τρόπο το σύστημα επίβλεψης και καθοδήγησης που απαιτείται για το λειτούργημα που επιτελούν, ενώ έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις όπου οι υγειονομικοί επαναπαύονται στο έργο που αναλαμβάνουν οι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας, αμελώντας έτσι τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντα που έχουν απέναντι στους ωφελούμενους τους. Τέλος, το θέμα της υγείας των Ρομά φαίνεται να αντιμετωπίζεται μέχρι στιγμής μόνο σε σχέση με τη δυνατότητα πρόσβασης στο σύστημα υγείας, χωρίς να συνυπολογίζονται οι σχετικοί κοινωνικοί παράγοντες που καθορίζουν την εν λόγω κατάσταση.

3. Περιγραφή του εκπαιδευτικού προγράμματος

3.1. Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας» που υλοποιήθηκε στην Ελλάδα το 2014 αποτελεί απόληξη του μαθήματος «Εκπαίδευση νέων Ρομά ηγετών και ακτιβιστών για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπολέμηση της διάκρισης» (“Training Roma youth leaders and activists for promoting human rights and taking action against discrimination”) το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του “[Roma Youth Action Plan](#)” του [Συμβουλίου της Ευρώπης](#). Σκοπός του μαθήματος ήταν η κατάρτιση νέων με ηγετικές ικανότητες, οι οποίοι θα σχεδιάζουν και θα υλοποιούν προγράμματα παρέμβασης και εθελοντισμού σε κοινότητες των Ρομά.

Η ιδέα για την υλοποίηση ενός τέτοιου προγράμματος γεννήθηκε από την εμπειρία που αποκτήθηκε μέσα από τη δράση «Προαγωγή Υγείας» του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», 2007-2013, του Κέντρου Διαπολιτισμικής Αγωγής, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ. Μέσα από επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης σε πάνω από 45 οικισμούς/καταυλισμούς της Ελλάδας αναδύθηκε για ακόμα μια φορά το ζήτημα της χαμηλής εμβολιαστικής κάλυψης των παιδιών, η οποία δυσχεραίνει σε πολλές περιπτώσεις την εγγραφή των παιδιών στο σχολείο.

Παράλληλα, διαπιστώθηκαν μια σειρά ζητημάτων τα οποία αποτελούν τροχοπέδη στην πρόσβαση των οικογενειών Ρομά στις υπηρεσίες υγείας. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι αν και η συμβολή των διαθέσιμων γενικών διαμεσολαβητών στις περισσότερες περιοχές μέσω του Προγράμματος ήταν καταλυτική, η περαιτέρω κατάρτισή τους πάνω σε ζητήματα υγείας αποδείχτηκε απαραίτητη. Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, αναδείχτηκε η αναγκαιότητα σχεδιασμού και υλοποίησης ενός πιλοτικού προγράμματος εκπαίδευσης Ρομά διαμεσολαβητών υγείας, οι οποίοι, πέρα από την άσκηση του επαγγέλματος του διαμεσολαβητή, θα καταρτίζονταν και ως υπερασπιστές του ανθρώπινου δικαιώματος στην υγεία.

3.2. Σκοπός και επιμέρους στόχοι

Σκοπός του πιλοτικού προγράμματος «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας» ήταν η ευαισθητοποίηση αναφορικά με το ανθρώπινο δικαίωμα στην ιατρική βοήθεια σε επιλεγμένους οικισμούς/καταυλισμούς της Αττικής, ειδικά μεταξύ νέων (ηλικίας 18-30 χρόνων), μέσω της βελτίωσης της εγγραμματοσύνης σε θέματα υγείας.

Επιμέρους στόχοι:

1. Εκπαίδευση 20 νέων Ρομά ηλικίας από 18 έως 30 χρόνων από κοινότητες της Αττικής ως διαμεσολαβητών υγείας

2. Υλοποίηση ενημερωτικών ημερίδων προαγωγής υγείας σε τρεις οικισμούς/καταυλισμούς της Αττικής, με την ενεργή συμμετοχή των νέων εκπαιδευόμενων, επαγγελματιών υγείας, κοινωνικών λειτουργών και άλλων ειδικών
3. Δημιουργία και επέκταση δικτύου μεταξύ των κοινοτήτων των Ρομά και κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων σε θέματα υγείας και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
4. Παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιμέρους στόχων

3.3. Ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων

Ο σχεδιασμός του προγράμματος στόχευε, μεταξύ άλλων, στη:

Γνώση και κατανόηση των εννοιών, των μηχανισμών και της άσκησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στο δικαίωμα στην υγεία

- Γνώση και κατανόηση του ρόλου του διαμεσολαβητή και των κύριων προβλημάτων υγείας που εντοπίζονται στις κοινότητες Ρομά
- Ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων, όπως ενεργής ακρόασης, δημόσιας τοποθέτησης, διαπολιτισμικής επικοινωνίας και ικανότητας ορισμού ενός προβλήματος, γνωστοποίησης και επίλυσής του
- Ετοιμότητα αναφορικά με την κριτική σκέψη, την ενσυναίσθηση, την ευρύτητα πνεύματος και τη συνεργατικότητα
- Ανάπτυξη ηγετικών δεξιοτήτων, όπως δυνατότητας ευαισθητοποίησης, κινητοποίησης και οργάνωσης των νέων για ανάληψη πρωτοβουλιών ενάντια στις διακρίσεις
- Δυνατότητα υλοποίησης ενημερωτικών διαδραστικών εργαστηρίων προαγωγής υγείας στις κοινότητες
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στα μέλη της κοινότητάς τους αλλά και στα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως φορείς που χαράσσουν πολιτικές, υγειονομικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις κλπ.
- Δημιουργία και επέκταση δικτύου προαγωγής υγείας των Ρομά, με οργανώσεις Ρομά, υγειονομικό προσωπικό, συλλόγους ασθενών, κυβερνητικούς και μη φορείς που ασχολούνται με τους Ρομά, με εκπαιδευτικά ιδρύματα, με ειδικούς σε θέματα υγείας κλπ. σε τοπικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο

3.4. Οφέλη

Δεδομένου ότι το παρόν Πρόγραμμα συνδέεται με το ζήτημα της κοινωνικής ενσωμάτωσης, η οποία ορίζεται ως: «η διαδικασία βελτίωσης της ικανότητας, της ευκαιρίας και της αξιοπρέπειας των ανθρώπων, οι οποίοι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της κοινωνικής τους ταυτότητας, ώστε να πάρουν μέρος στην κοινωνία»¹, οι συμμετέχοντες απέκτησαν τη δυνατότητα ευκολότερης πρόσβασης στους ακόλουθους τομείς:

- Εκπαίδευση, μέσω της απόκτησης θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων σε ζητήματα υγείας
- Υγεία, μέσω της βελτίωσης της εγγραμματοσύνης τους σε θέματα υγείας
- Εργασία, μέσω της απόκτησης πιστοποιητικού Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας, το οποίο θα αυξήσει τις πιθανότητες τους στην εύρεση εργασίας πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο
- Διάφορους άλλους κοινωνικούς τομείς, μέσω της διασύνδεσής τους με πληθώρα φορέων που άπτονται των ζητημάτων των Ρομά, στο πλαίσιο της οποίας θα έχουν ενεργό ρόλο

Οι παραπάνω διαδικασίες σχετίζονται περαιτέρω με την καταπολέμηση της φτώχειας, η οποία είναι κεντρικό στοιχείο της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Επιπλέον, δεδομένου ότι το παρόν πρόγραμμα βασίζεται στην ανάγκη για βελτίωση του επιπέδου της υγείας των Ρομά, η εκπαίδευση νέων Ρομά ως Διαμεσολαβητών Υγείας, οι οποίοι θα είναι σε θέση να ευαισθητοποιήσουν τις κοινότητές τους αλλά και τους αρμόδιους φορείς αναφορικά με τα ζητήματα υγείας που εντοπίζονται στους οικισμούς/καταυλισμούς Ρομά, αποτελεί «κλειδί» για τον παραπάνω σκοπό. Αναλυτικότερα, οι εκπαιδευόμενοι, οι οποίοι μπορούν να αξιοποιούνται ως «πολλαπλασιαστές της γνώσης» σε τοπικό επίπεδο, είχαν την ευκαιρία να αποκτήσουν θεωρητικές αλλά και πρακτικές γνώσεις κατά τη διάρκεια του πρώτης και της δεύτερης φάσης της εκπαίδευσης. Κατά την τρίτη φάση είχαν, για πρώτη φορά, ενεργό ρόλο στην υλοποίηση ενημερωτικών διαδραστικών εργαστηρίων στις κοινότητές τους σχετικά με την εκπαίδευση σε θέματα υγείας και τη μείωση της βλάβης.

Ακόμα, η κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά η οποία έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια του προγράμματος, αποτέλεσε μια εξαιρετική ευκαιρία για όλους τους συμμετέχοντες (εκπαιδευόμενους, εκπαιδευτές, εισηγητές, υγειονομικό προσωπικό κτλ.) να βελτιωθούν οι διαπολιτισμικές δεξιότητες και ικανότητες, ενώ παράλληλα λειτούργησε ως μια γερή βάση ενός δικτύου προάσπισης του δικαιώματος στην υγεία των Ρομά. Τέλος, το υλικό που παράχθηκε για τους σκοπούς του προγράμματος, καθώς και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη συνεχή παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των φάσεων, θα αποτελέσουν ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια φορέων που θα επιλέξουν να ασχοληθούν εκτενέστερα με αυτό το ζήτημα στο μέλλον.

3.5. Μέθοδος, προσέγγιση και φάσεις της εκπαίδευσης

3.5.1. Εκπαιδευτική μέθοδος

Η εκπαίδευση, ως διαδικασία διά βίου μάθησης η οποία επιτρέπει τη συνεχόμενη βελτίωση των ικανοτήτων ενός ατόμου ως μέλους της κοινωνίας, χωρίζεται στις ακόλουθες τρεις μορφές:

Τυπική εκπαίδευση, η οποία αποτελεί το δομημένο εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο συνήθως υποστηρίζεται από τα κράτη και υιοθετείται από την πρωτοβάθμια έως και την τριτοβάθμια βαθμίδα εκπαίδευσης.

Άτυπη, η οποία αποτελεί τη διαδικασία μάθησης που πραγματοποιείται σε καθημερινή βάση και προέρχεται από τις καθημερινές εμπειρίες που έχει ο καθένας, όπως αυτές που σχετίζονται με την οικογένεια, τους φίλους, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και οποιοδήποτε είδους επιρροή μπορεί να έχει κάποιο άτομο στο περιβάλλον του.

Μη τυπική, η οποία παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο αλλά εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Για τις ανάγκες του συγκριμένου προγράμματος, επιλέχθηκε η μέθοδος **της μη τυπικής μάθησης**, η οποία με βάση έναν από τους ορισμούς που υιοθετεί το συμβούλιο της Ευρώπης ορίζεται ως: «ένα οργανωμένο πρόγραμμα προσωπικής και κοινωνικής εκπαίδευσης, σχεδιασμένης να βελτιώσει ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων και ικανοτήτων, εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος αλλά συμπληρωματικά αυτού. Η συμμετοχή είναι εθελοντική και τα προγράμματα υλοποιούνται από εθελοντές ή και κρατικούς εκπαιδευμένους ηγέτες. Απαραίτητη κρίνεται η συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγησή τους. Η εμπειρία που θα αποκτηθεί είναι δυνατό να πιστοποιηθεί. Γενικότερα σχετίζεται με απαιτήσεις που μπορεί να έχει κάποιο άτομο αναφορικά με τον τομέα της απασχόλησης και της δια βίου μάθησης.»

Βάση των παραπάνω, οι μη τυπικές μέθοδοι που επιλέχθηκαν να χρησιμοποιηθούν περιλαμβάνουν τις σύντομες διαλέξεις με παράλληλη προβολή λέξεων κλειδιών και σχετικών εικόνων, συζητήσεις ομάδων, μελέτες περίπτωσης, παιχνίδια ρόλων, κ.α.

3.5.2. Εκπαιδευτική προσέγγιση

Βασικός οδηγός για το σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας αποτέλεσε το εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα για νέους και νέες «COMPASS» του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι προαναφερθείσες μέθοδοι μη τυπικής μάθησης που υιοθετήθηκαν διέγειραν την αλληλεπίδραση σε ομαδικό επίπεδο και βοήθησαν στην επίλυση προβλημάτων και την εξοικείωση με κεντρικά ζητήματα και βασικά σημεία. Ταυτόχρονα, η εκπαιδευτική διαδικασία είχε σχεδιαστεί με τρόπο που να δίνει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα της απόκτησης εμπειρίας και του στοχασμού πάνω σε δράσεις και έννοιες αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, και πιο συγκεκριμένα πάνω στο ανθρώπινο δικαίωμα στην υγεία, μέσω της βιωματικής προσέγγισης της μάθησης. Παράλληλα, η διαδικασία της εκπαίδευσης είχε σχεδιαστεί με βάση την αμφίδρομη μάθηση, μέσω της οποίας οι συμμετέχοντες μπορούσαν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, τα βιώματά τους και τις καλές πρακτικές που ενδεχομένως είχαν αποκομίσει από την καθημερινότητά τους.

Επιπλέον, καθένας από τους εκπαιδευόμενους είχε τη σχετική καθοδήγηση ενός από τους εκπαιδευτές, ο οποίος είχε συμβουλευτικό ρόλο, υποστήριζε την μάθησή του,

παρακολουθούσε τη συμμετοχή του στο μάθημα και γενικότερα ήταν στη διάθεση του αναφορικά με ζητήματα που μπορεί να τον απασχολούσαν. Η εκπαιδευτική προσέγγιση διευκόλυνε την απόκτηση τόσο θεωρητικής όσο και πρακτικής γνώσης, εξασφάλιζε την ενεργό συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων και προωθούσε τη δημιουργία δεσμών μεταξύ εκπαιδευόμενων αλλά και μεταξύ εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών. Τέλος, προκειμένου να αποφευχθεί η «διαρροή» των συμμετεχόντων από το μάθημα, καθώς επίσης για να υποστηριχθούν οικονομικά κατά τη διάρκεια του προγράμματος αφού απείχαν από το μεροκάματό τους, στον κάθε συμμετέχοντα που ολοκλήρωσε επιτυχώς την εκπαίδευση δόθηκε μια συμβολική οικονομική αποζημίωση.

3.5.3. Φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας

Η εκπαίδευση χωρίστηκε στις ακόλουθες τρεις αλληλένδετες φάσεις:

Στην πρώτη φάση οι εκπαιδευόμενοι καταρτίστηκαν θεωρητικά, μέσω μεθόδων μη τυπικής μάθησης, σε ζητήματα δημόσιας υγείας, όπως οικογενειακό προγραμματισμό, υγεία της μητέρας και του παιδιού, μεταδιδόμενα νοσήματα, εξαρτήσεις, κ.α. από το προσωπικό της PRAKSIS και εθελοντές καθηγητές και διδάκτορες του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, του Πάντειου Πανεπιστημίου, της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας και του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η επιλογή του χώρου για τη διεξαγωγή αυτής της φάσης έγινε, κατά κύριο λόγο, με βάση τη εύκολη προσβασιμότητα των εκπαιδευόμενων από τις περιοχές όπου διαμένουν.

Στη δεύτερη φάση πραγματοποίησαν επισκέψεις σε κρατικές και μη κρατικές δομές υγείας, όπως το Κέντρο Ημερήσιας Υποδοχής Αστέγων (Αθήνας) και το Πολυιατρείο (Αθήνας) της PRAKSIS, την Μονάδα Ειδικών Λοιμώξεων του Ευαγγελισμού, τις Θεραπευτικές Μονάδες Φαρμακευτικής Αντιμετώπισης της Εξάρτησης στο Σισμανόγλειο και τον Ερυθρό Σταυρό, τη δομή «Εξέλιξις» του ΚΕΘΕΑ, το Κέντρο Ημέρας του ΟΚΑΝΑ, κ.α., με στόχο την εξοικείωση με τις δομές παροχής υπηρεσιών υγείας και τη δικτύωση με το προσωπικό τους.

Τέλος, στην τρίτη φάση, πραγματοποίησαν ενημερωτικές δράσεις προαγωγής υγείας στον Ασπρόπυργο, το Ζεφύρι και τα Άνω Λιόσια, με σκοπό αφενός την απόκτηση εμπειρίας σχετικά με δράσεις σε οικισμούς και αφετέρου την προαγωγή εγγραμματοσύνης σε θέματα υγείας των μελών των κοινοτήτων.

Η εκπαίδευση κράτησε συνολικά 23 ημέρες, με διάρκεια 105 διδακτικών ωρών (για υπόδειγμα του ημερήσιου προγράμματος βλ. παράρτημα Α1 σελ. 29).

3.6. Ομάδα στόχος, κριτήρια επιλογής και διαδικασία εύρεσης συμμετεχόντων

3.6.1. Ομάδα στόχος

Η ομάδα στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν 20 νέοι, ηλικίας 18-30 ετών, που διέμεναν σε οικισμούς και καταυλισμούς της περιφέρειας της Αττικής. Η ενεργή συμμετοχή νέων ανθρώπων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο είναι απαραίτητο στοιχείο για την δημιουργία πιο δημοκρατικών, συμμετοχικών και ευημερυσών κοινωνιών. Επιπλέον, η ενδυνάμωση νέων ηγετών, είναι ουσιώδης για κάθε δράση η οποία αποσκοπεί στο να έχει μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Τέλος, η εκπαίδευση νέων ανθρώπων συνοδεύεται συνήθως από φρέσκιες ιδέες, χιούμορ και ενθουσιασμό, χαρακτηριστικά τα οποία δημιουργούν μια δυναμική διαδικασία μάθησης και αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες ανάληψης πρωτοβουλιών από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων.

3.6.2. Κριτήρια επιλογής

Οι συμμετέχοντες έπρεπε να:

- Έχουν Ρομά καταγωγή
- Έχουν ηλικία μεταξύ 18-30
- Είναι απόφοιτοι τουλάχιστον πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Έχουν καλές οργανωτικές και επικοινωνιακές δεξιότητες
- Είναι αναγνωρίσιμοι και σεβαστοί από τις κοινότητές τους
- Είναι επίμονοι, συνεργατικοί και ενθουσιώδεις
- Δεσμευθούν ότι θα παρακολουθήσουν όλες τις φάσεις του προγράμματος χωρίς να χρειαστεί να λείψουν, παρά μόνο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης
- Είναι διατεθειμένοι να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές της γνώσης στην κοινότητά τους εθελοντικά

Τέλος, κατά τη διαδικασία επιλογής των τελικών συμμετεχόντων λήφθηκε υπόψη η ισορροπία σε σχέση με το φύλο και τη γεωγραφική τους διασπορά.

3.6.3. Διαδικασία εύρεσης συμμετεχόντων

Αναφορικά με τη γνωστοποίηση του προγράμματος και τη δυνατότητα έκφρασης επιθυμίας των υποψηφίων εκπαιδευόμενων για συμμετοχή στο πρόγραμμα, υιοθετήθηκαν δύο προσεγγίσεις. Η πρώτη προσέγγιση είχε να κάνει με τη γνωστοποίηση του προγράμματος μέσω δικτύων που ασχολούνται με τους Ρομά (ιατροκοινωνικά κέντρα, συλλόγους Ρομά, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, κτλ.) και τη δυνατότητα υποβολής αίτησης μέσω του διαδικτύου και η δεύτερη προσέγγιση είχε να κάνει με επισκέψεις σε οικισμούς/καταυλισμούς της Αττικής, ώστε να επιτευχθεί μια περισσότερο ενεργητική διαδικασία εύρεσης υποψηφίων οι οποίοι δεν

είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Συγκεκριμένα, η συντονιστική ομάδα πραγματοποίησε επισκέψεις σε 13 οικισμούς/καταυλισμούς της Αττικής, στη διάρκεια των οποίων ενημέρωνε σχετικά με το πρόγραμμα και παράλληλα βοηθούσε στη διαδικασία συμπλήρωσης της σχετικής αίτησης που έπρεπε να υποβάλουν (βλ. παράρτημα Α2 σελ. 32).

4. Εκπαιδευτικές ενότητες

4.1. Α φάση

Στο συγκεκριμένο υποκεφάλαιο γίνεται η παράθεση των εκπαιδευτικών εννοιών που διδάχθηκαν, με παράλληλη αναφορά στην εκπαιδευτική διαδικασία που ακολουθήθηκε. Με βάση το εκπαιδευτικό υλικό που προέκυψε από κάθε ενότητα, παράχθηκε το «Εγχειρίδιο Συμμετεχόντων» στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας», το οποίο και δόθηκε στο τέλος του προγράμματος στους εκπαιδευόμενους. Βασικές πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία:

Εκπαιδευτικές μέθοδοι: Οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνουν δραστηριότητες ζεστάματος, παρουσιάσεις-συζητήσεις, πρακτικές δραστηριότητες, προβολές βίντεο, καταγισμό ιδεών, αφηγήσεις ιστοριών, παιχνίδια ρόλων, συζητήσεις σε ομάδες, μελέτες περιπτώσεων, δραστηριότητες ανασκόπησης και τεστ αξιολόγησης.

Χρονική διάρκεια: η χρονική διάρκεια κάθε διδακτικής ενότητας ήταν 95 λεπτά, με εξαίρεση αυτές που αφορούσαν τις εκπαιδευτικές ενότητες «Η υγεία του παιδιού και η σημασία του εμβολιασμού» (120'), «Ασφάλεια τροφίμων και διατροφή» (105'), «Σωματική και στοματική υγιεινή» (60') και «Αναπαραγωγική υγεία και οικογενειακός προγραμματισμός» (120').

Εκπαιδευτές/Εισηγητές: Η ομάδα των ατόμων που ανέλαβαν το ρόλο των εκπαιδευτών ήταν Ρομά και μη Ρομά με εμπειρία σε προηγούμενα προγράμματα με Ρομά. Τα άτομα που είχαν αναλάβει την εισήγηση των επιμέρους εκπαιδευτικών εννοιών ήταν ειδικοί στον τομέα τους (γιατροί, νοσηλευτές, διαιτολόγοι, νομικοί κτλ.).

Γενικότερες οδηγίες για Εκπαιδευτές/Εισηγητές: Οι εκπαιδευτές και οι εισηγητές καλωσόριζαν κάθε φορά τους εκπαιδευόμενους και αφού προχωρούσαν στις σχετικές συστάσεις παρουσίαζαν εν συντομία τα θέματα για τα οποία θα συζητούσαν. Καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας ενθάρρυναν τους εκπαιδευόμενους αφενός να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία μαντεύοντας τις σχετικές απαντήσεις και αφετέρου να θέτουν ανοιχτά τις όποιες απορίες είχαν. Με την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι εισηγητές έκαναν μια σύνοψη όσων είχαν αναφερθεί και τόνιζαν ότι θα είναι στη διάθεση των εκπαιδευόμενων για τυχόν απορίες ή και συμβουλές που ενδεχομένως χρειαστούν κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

4.1.1. Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να μπορούν να:

- Γνωρίζουν τα ονόματα των εκπαιδευτών και των υπολοίπων εκπαιδευόμενων

- Περιγράψουν τις προσδοκίες που έχουν από το πρόγραμμα
- Ονοματίσουν τουλάχιστον 4 κανόνες που ακολουθούνταν κατά τη διάρκεια του προγράμματος
- Νιώθουν άνετα με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους, τους εκπαιδευτές και τον περιβάλλοντα χώρο και να έχουν αναπτύξει το αίσθημα της ομαδικότητας
- Εκτιμήσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τις εκπαιδευτικές ενότητες του προγράμματος

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ1, σελ.39

4.1.2. Ο ρόλος του Διαμεσολαβητή

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Τι είναι η διαμεσολάβηση
- Ιστορική αναδρομή για τους Ρομά διαμεσολαβητές γενικότερα και για τους Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας ειδικότερα
- Ποιος είναι ο Ρομά διαμεσολαβητής και ποιες οι γενικές του αρμοδιότητες
- Ποιοι είναι οι τύποι διαμεσολάβησης στην πράξη
- Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να γίνει κάποιος Ρομά διαμεσολαβητής και ποιες είναι οι ικανότητες/δεξιότητες που πρέπει να έχει
- Ποιες είναι οι παρενέργειες που μπορεί να προκύψουν κατά την άσκηση του επαγγέλματος και τι θα πρέπει να προσέχουν
- Ποιες είναι οι κατηγορίες των Ρομά διαμεσολαβητών
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας και ποιες οι αρμοδιότητές του
- Ποια είναι τα δικαιώματα, ποιες οι υποχρεώσεις και ποιος ο κώδικας δεοντολογίας για τους Ρομά διαμεσολαβητές

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ2, σελ.41

4.1.3. Ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα και ποιες οι βασικές τους αρχές
- Τι είναι η διάκριση
- Βασικά κείμενα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Σύνοψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Ποιες είναι οι υποχρεώσεις ενός ατόμου
- Τι μπορεί να κάνει κάποιος σε περίπτωση καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Φορείς/ οργανώσεις που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ3, σελ.42

4.1.4. Νομοθεσία σχετικά με την ασφάλεια υγείας

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Τι είναι η Δημόσια Υγεία

- Ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ασθενών
- Τι πρέπει να έχει κάποιος πάντα μαζί του όταν πηγαίνει στο νοσοκομείο
- Τι οφείλει να πληρώσει κάποιος που πηγαίνει στο νοσοκομείο
- Τι πρέπει να κάνει κάποιος που θέλει να κλείσει ραντεβού με γιατρό
- Ποιος δικαιούται να πάρει βιβλιάριο απορίας
- Τι υπηρεσίες και παροχές δικαιούνται όσοι το έχουν
- Πού απευθύνεται κάποιος για παραπάνω πληροφορίες
- Τι κάνει κάποιος όταν δεν έχει όλα τα δικαιολογητικά
- Τι κάνει κάποιος όταν έχει χρέη στον ΟΑΕΕ (πρώην ΤΕΒΕ)
- Τι κάνει κάποιος όταν είναι ανασφάλιστος
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ4, σελ.44

4.1.5. Η υγεία του παιδιού και η σημασία του εμβολιασμού

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Τι είναι τα μικρόβια και με ποιους τρόπους τα αντιμετωπίζουμε
- Γενικές αρχές υγιεινής
- Απλές οδηγίες για τους γονείς και τα παιδιά τους
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ5, σελ.45

4.1.6. Οι εθισμοί και οι απαγορευμένες ουσίες

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Τι είναι η εξάρτηση και πότε θεωρείται κάποιος εξαρτημένος
- Ποιοι είναι οι λόγοι που κάποιος γίνεται εξαρτημένος και ποιες είναι οι επιπτώσεις
- Πώς μπορεί κάποιος να βοηθήσει έναν εξαρτημένο
- Ποιοι είναι οι βασικοί φορείς απεξάρτησης στην Ελλάδα
- Τι είναι η μείωση βλάβης
- Πρακτικές οδηγίες μείωσης βλάβης
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ6, σελ.46

4.1.7. Ασφάλεια τροφίμων και Διατροφή

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Συντήρηση τροφίμων
- Μελέτη των 7 χωρών-Μεσογειακή Διατροφή
- Μη ισορροπημένη διατροφή στην Ελλάδα και συνέπειες
- Διατροφικές «παγίδες»
- Πρότυπο εβδομαδιαίου διαιτολογίου
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ7, σελ.46

4.1.8. Σωματική και Στοματική Υγιεινή

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Σωματική υγιεινή
- Στοματική υγιεινή
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ8, σελ.47

4.1.9. Αναπαραγωγική Υγεία και Οικογενειακός Προγραμματισμός

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Τι είναι ο οικογενειακός προγραμματισμός και ποιες υπηρεσίες παρέχει
- Ποιες είναι και κάθε πότε πρέπει να γίνονται οι γυναικολογικές εξετάσεις
- Ποιες είναι οι μέθοδοι αντισύλληψης
- Ποια είναι η κατάλληλη ηλικία για την έναρξη σεξουαλικής ζωής της γυναίκας και ποια για να μείνει έγκυος
- Πότε πρέπει να γίνονται επισκέψεις στο γυναικολόγο
- Ποιοι είναι οι παράγοντες κινδύνου για μια έγκυο γυναίκα
- Ποια είναι τα πλεονεκτήματα θηλασμού για τη μητέρα και το μωρό
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ9, σελ.47

4.1.10. Μεταδιδόμενα νοσήματα

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα
- Ηπατίτιδες
- HIV/AIDS
- Φυματίωση
- Ελονοσία
- Ποιος είναι ο ρόλος του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας στα παραπάνω

Για πληροφορίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία βλ. παράρτημα Γ10, σελ.48

4.2. Β φάση

4.2.1. Επισκέψεις σε δομές υγείας

Κατά τη δεύτερη φάση του προγράμματος, οι εκπαιδευόμενοι πραγματοποίησαν επισκέψεις σε κρατικές και μη κρατικές δομές υγείας, με σκοπό την εξοικείωση με τις δομές παροχής υπηρεσιών υγείας και τον τρόπο λειτουργίας τους καθώς και τη διασύνδεση με το προσωπικό τους.

Για το εκπαιδευτικό εργαλείο που χρησιμοποιήσαν κατά τη διάρκεια των επισκέψεων, βλ. παράρτημα Β3, σελ.37.

Διάρκεια: 4 ώρες x 8 ημέρες

Δομές Υγείας που πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις:

- Κέντρο Ημερήσιας Υποδοχής Αστεγών (Αθήνας) της PRAKSIS
- Πολυιατρείο (Αθήνας) της PRAKSIS
- Μονάδα Ειδικών Λοιμώξεων του Ευαγγελισμού
- Θεραπευτική Μονάδα Φαρμακευτικής Αντιμετώπισης της Εξάρτησης Σισμανόγλειου
- Θεραπευτική Μονάδα Φαρμακευτικής Αντιμετώπισης της Εξάρτησης Ερυθρού Σταυρού
- Δομή «Εξέλιξις» του ΚΕΘΕΑ
- Κέντρο Ημέρας του ΟΚΑΝΑ
- Μονάδα Άμεσης Βοήθειας και Υποστήριξης (MABY) του ΟΚΑΝΑ
- Μαιευτικό & Γυναικολογικό Τμήμα, Έλενας Βενιζέλου

4.2.2. Παρακολούθηση Συνεδρίων/Ημερίδων

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης, οι εκπαιδευόμενοι παρακολούθησαν το συνέδριο της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών «Ο ρόλος του διαμεσολαβητή/συντονιστή στη σχολική ένταξη των παιδιών Ρομά: Εμπειρίες & Προοπτικές», 27 Μαρτίου 2014, καθώς και την ημερίδα του Συνηγόρου του Πολίτη «Πλαίσιο και Πρακτικές Ένταξης Ρομά», 28 Μαρτίου 2014, με στόχο τη διασύνδεση με φορείς, συλλογικότητες και άτομα που ασχολούνται με τους Ρομά, καθώς και την ενημέρωση σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις γύρω από τα ζητήματα της θεματολογίας που παρακολούθησαν.

4.3. Γ' φάση

Κατά την τρίτη φάση του προγράμματος, οι εκπαιδευόμενοι σχεδίασαν, διοργάνωσαν και υλοποίησαν, με τη βοήθεια των εκπαιδευτών και των εισηγητών, διαδραστικά εργαστήρια προαγωγής υγείας σε 3 οικισμούς/καταυλισμούς της Αττικής.

Αναλυτικότερα, οι εκπαιδευόμενοι αρχικά απέκτησαν θεωρητική γνώση σε ακόμα δύο εκπαιδευτικές ενότητες, την «προετοιμασία για το πεδίο» και τις «δεξιότητες για την αποτελεσματική επικοινωνία», η διδασκαλία των οποίων κρίθηκε απαραίτητη για την επιτυχία της συγκεκριμένης προσπάθειας. Στη συνέχεια, υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτών, πραγματοποίησαν προπαρασκευαστικές συναντήσεις στις οποίες έπρεπε να σχεδιάσουν ένα στρατηγικό πλάνο για την υλοποίηση των ενημερωτικών εργαστηρίων σε θέματα υγείας και τέλος πέρασαν στη φάση υλοποίησης αυτών.

Ο στόχος της συγκεκριμένης ενότητας ήταν να συνειδητοποιήσουν στην πράξη το επάγγελμα του διαμεσολαβητή υγείας και παράλληλα να αναλάβουν πρωτοβουλίες προαγωγής υγείας στις κοινότητές τους.

4.3.1. Προετοιμασία για το πεδίο

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Τι είναι η παροχή υπηρεσιών στο πεδίο (streetwork ή outreach)

- Ποιες είναι οι κύριες ομάδες στόχου και ποια τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους
- Τι θα πρέπει να εξασφαλιστεί για την καλύτερη αξιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών
- Ποια είναι τα πέντε βήματα που πρέπει να γίνουν για την προσέγγιση των ομάδων στόχου
- Τι περιλαμβάνει η προετοιμασία για την υλοποίηση ενημερωτικών δράσεων προαγωγής της υγείας σε κοινότητες Ρομά
- Πρακτικές συμβουλές για την καλύτερη δυνατή προσέγγιση του πληθυσμού στόχου

Για πληροφορίες σχετικά βλ. παράρτημα Γ11, σελ.49

4.3.2. Δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία

Με το τέλος της εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες έπρεπε να έχουν κατανοήσει βασικές έννοιες σχετικά με τα ακόλουθα:

- Μη βίαιη επικοινωνία
- Ενεργητική ακρόαση
- Γλώσσα του σώματος
- Εμπόδια στην αποτελεσματική επικοινωνία
- Γενικότερες συμβουλές στην αποτελεσματική επικοινωνία

Για πληροφορίες σχετικά βλ. παράρτημα Γ12, σελ.49

4.3.3. Προπαρασκευαστικές συζητήσεις

Οι εκπαιδευόμενοι, οι οποίοι θεωρητικά είχαν δουλέψει πάνω στο έγγραφο «Τροφή για σκέψη» (Παράρτημα Δ4, σελ. 53), υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτών, κλήθηκαν να επεξεργαστούν, να συσχεφτούν και να συναποφασίσουν μέσα σε συναντήσεις δύο ημερών μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με τον σχεδιασμό, τη διοργάνωση και την υλοποίηση διαδραστικών εργαστηρίων προαγωγής υγείας σε τρεις οικισμούς/καταυλισμούς της Αττικής. Οι εκπαιδευτές, καθοδηγούσαν ανάλογα με την έκβαση των συζητήσεων που προέκυπταν.

4.4. Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος

Για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος πραγματοποιήθηκαν τα ακόλουθα:

- Γραπτό τεστ γνώσεων το οποίο δόθηκε στην αρχή και το τέλος της εκπαιδευτικής διαδικασίας (βλ. παράρτημα Β1, σελ.33)
- Γραπτή αυτό-αξιολόγηση της γνώσης που αποκτήθηκε πριν και μετά την εκπαιδευτική διαδικασία (βλ. παράρτημα Β2, σελ.35)
- Γραπτή αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους (βλ. παράρτημα Β4, σελ.38)
- Ομαδική συζήτηση αξιολόγησης του εκπαιδευτικού προγράμματος μέσω του παιχνιδιού «Παιχνίδι τέλους» (για σχετικές οδηγίες βλ. COMPASS, σελ. 62)

Η παρακολούθηση του προγράμματος, για τουλάχιστον 4 μήνες μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, πραγματοποιήθηκε μέσω:

- ομαδικών συναντήσεων (1 φορά/20 μέρες),
- τακτικών προσωπικών τηλεφωνικών επικοινωνιών και
- διαδικτυακής επικοινωνίας (δημιουργία ομάδας σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης)

Κατά τη διάρκεια αυτής της επικοινωνίας επιλύονταν διαδικαστικά ζητήματα που είχαν να κάνουν με παραπομπές ωφελούμενων σε δομές υγείας, συζητούνταν δράσεις που θα μπορούσε να αναλάβει η ομάδα των εκπαιδευόμενων και συναποφασίζονταν η λήψη πρωτοβουλιών σχετικά με την αναγνώριση του επαγγέλματος του διαμεσολαβητή υγείας καθώς και τη συνέχιση της εκπαίδευσής τους.

Πηγές

Στα ελληνικά

- Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Νέους/Νέες, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ελληνική έκδοση, 2010, ΑΡΣΙΣ Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Η ΕΕΔΑ υιοθετεί έκθεση και προτάσεις σχετικά με την κατάσταση και τα δικαιώματα των τσιγγάνων στην Ελλάδα, 2009
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής, Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», Δράση Προαγωγή Υγείας, 3ο φυλλάδιο ενημέρωσης, Μάιος 2014
- Οδηγός Δράσης για την Προσέγγιση των Ρομά από τους Επαγγελματίες Υγείας, Εύξεινη Πόλη, 2007
- Πρόγραμμα για την κατάρτιση Τσιγγάνων Συνδέσμων (Mediators), κοινοτική πρωτοβουλία απασχόληση/ INTEGRA 1998-2000, υπεύθυνη έκδοσης Μαρία Βασιλειάδου

Στα αγγλικά

- Breaking the barriers – Romani Women and Access to Public Health Care, Organization for Security and Co-operation in Europe, Council of Europe, European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia, Luxembourg, 2003
- Committee on Legal Affairs and Human Rights, Rapporteur: Mr József Berenyi SR, Group of the European People's Party, The situation of Roma in Europe and relevant activities of the Council of Europe, 26 February 2010
- Council of Europe, Roma and Travelers: Making Human Rights for Roma a reality: promoting social integration and respect for human rights.
(<http://www.coe.int/what-we-do/human-rights/roma-and-travellers>)
- Council of Europe, Roma and Travellers Glossary, 27 September 2007
- Council of Europe, From India to Europe, Project Education of Roma Children in Europe. (<http://www.coe.int/education/roma>)
- Council of Europe, Non-formal education Report, Committee on Culture and Education, Parliamentary Assembly, Council of Europe, Doc. 8595, 15 December 1999
- Council of Europe, Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life
- Educational material from the European Training Programme for Roma Mediators “ROMED”, a joint Council of Europe/European Commission action
(<http://romed.coe-romact.org/>)
- Education of Roma children in Europe, Fact sheets on Roma Holocaust
- European Roma Rights Centre, Ambulance not on the way: the Disgrace of Health Care for Roma in Europe, 2006
- Guide for Roma school mediators/assistants, C. Rus, M. Zatreanu, Council of Europe, May 2009
- Hancock I. (2004) Romanies and the Holocaust: A Re-evaluation and Overview. In: Stone D. (eds) The Historiography of the Holocaust. Palgrave Macmillan, London
- Health Mediator's Manual, L. Nanu, D. Rodulescu, H. Dobronoubeanu, C. Jitariu, C.

- Raicu, National Agency for Roma, Bucharest, 2008
- Health Mediators – The Best Policy for Roma Integration in Bulgaria, M. Dachev, Aalborg University, Denmark
- Manual for facilitators in non-formal education, S. Klocker, Council of Europe, October 2009
- Mladovsky P., To what extent are Roma disadvantaged in terms of health and access to health care? What policies have been introduced to foster health and social inclusion?, The London School of Economics and Political Science, 2007
- Open Society Foundations, Roma Health Mediators: Successes and Challenges, October 2011
- Open Society Institute, Mediating Romani Health: Policy and Program Opportunities, 2005
- Pavee Pathways Good Practice Guidelines for drug & alcohol services working with Travellers, S. Cafferty, J. P. Collins, Pavee Point Travellers Centre, 2011
- Recommendation CM/Rec(2012)9 of the Committee of Ministers to member States on mediation as an effective tool for promoting respect for human rights and social inclusion of Roma, Adopted by the Committee of Ministers on 12 September 2012 at the 1149th meeting of the Ministers' Deputies
- Roma health mediation in Romania: case study. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2013 (Roma Health Case Study Series, No. 1)
- Romanian Family Health Initiative, A Comprehensive Reproductive Health Curriculum: Training of Roma Health Mediators in Reproductive Health, USAID, May 2005
- Romanian Family Health Initiative, A Comprehensive Reproductive Health Curriculum: Training of Trainers Curriculum for Training Roma Health Mediators in Reproductive Health, USAID, May 2005
- Timeline of Romani History [database on the Internet]. (<http://web.archive.org/web/20080802211649/http://www.geocities.com/Paris/5121/timeline.htm>)
- Toolkit against anti Gypsyism, Dosta! “Enough! Go beyond prejudice, meet the Roma!” campaign, <http://www.dosta.org/en/content/toolkit>
- T-Kit on Educational Evaluation in Youth Work, Council of Europe and European Commission April 2007
- United Nations Development Programme. Fast Facts, At Risk: Roma and the Displaced in Southeast Europe, June 2006
- United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, Genocide of European Roma (Gypsies), 1939-1945.
- Vademecum: The 10 Common Basic Principles on Roma Inclusion, European Commission Roma Portal
- WHO, Poverty and social exclusion in the WHO European Region: health systems Respond (http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0006/115485/E94018.pdf)
- World Bank, 2013. Inclusion Matters: The Foundation for Shared Prosperity. Washington, DC. World Bank

Παραρτήματα

Παραρτήματα Α - Υλικό του Προγράμματος

Α1- Ημερήσιο Πρόγραμμα

Ημερήσιο Πρόγραμμα Πιλοτικού Προγράμματος «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας»
Αθήνα, Φεβρουάριος-Απρίλιος 2014

1η Φάση: Θεωρητική Κατάρτιση*

Πέμπτη, 20 Φεβρουαρίου

09.00-09.15: Άφιξη

09.15-09.30: Χαιρετισμοί

09.30-11.00: Παρουσίαση του Προγράμματος και παιχνίδι γνωριμίας

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: Προσδοκίες και φόβοι σχετικά με το Πρόγραμμα

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: «Τι γνωρίζουμε σχετικά με...», για τις ανάγκες της αξιολόγησης του Προγράμματος και «Τι θα θέλαμε να μάθουμε σχετικά με...»

Παρασκευή, 21 Φεβρουαρίου

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-11.00: «Ποιος είναι ο ρόλος του Διαμεσολαβητή;» I – Παϊτέρης Κων/νος

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: «Ποιος είναι ο ρόλος του Διαμεσολαβητή;» II - Παϊτέρης Κων/νος

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: «Ποιος είναι ο ρόλος του Διαμεσολαβητή;» III - Παϊτέρης Κων/νος

Σάββατο, 22 Φεβρουαρίου

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-11.00: «Ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις» I - Αντωνίου Φάνια

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: «Ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις» II - Κουτσοουράκη Ελένη

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: «Εντυπώσεις από το πρόγραμμα μέχρι στιγμής» -

Τετάρτη, 26 Φεβρουαρίου

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-10.30: «Η υγεία του παιδιού και η σημασία του εμβολιασμού» I –

Παναγιωτόπουλος Τάκης

10.30-11.30: «Η υγεία του παιδιού και η σημασία του εμβολιασμού» II -

Παπαμιχαήλ

Δημήτρης

11.30-12.00: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

12.00-13.30: «Ασφάλεια Τροφίμων & Διατροφή» - Πετράκη Γιάννα

13.30-14.00: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

14.00-15.30: «Οι εθισμοί και οι απαγορευμένες ουσίες» - Αναγνώστου Όλγα &

Αδάμ Παναγιώτης

Πέμπτη, 27 Φεβρουαρίου

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-11.00: «Νομοθεσία σχετικά με την ασφάλεια υγείας» I - Σουλιώτης Κυριάκος

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: «Νομοθεσία σχετικά με την ασφάλεια υγείας» II - Σουλιώτης Κυριάκος & Πουρναροπούλου Κατερίνα

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: «Σωματική και Στοματική Υγιεινή» - Μαυρόγιαννη Ιωάννα

Παρασκευή, 28 Φεβρουαρίου

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-11.00: «Αναπαραγωγική Υγεία και Οικογενειακός Προγραμματισμός» - Τερζίδης Άγης

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: «Μεταδιδόμενα νοσήματα» - Βουδούρη Νίκη

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: Προετοιμασία για την Πρακτική Άσκηση σε Δομές Υγείας

2η Φάση: Επισκέψεις σε δομές υγείας

Τρίτη 4 - Παρασκευή 7 και Δευτέρα 10 - Πέμπτη 13 Μαρτίου

(Σύνολο 8 ημέρες)

Οι επισκέψεις θα πραγματοποιηθούν στις ακόλουθες δομές:

Πολυιατρείο & Κέντρο Ημερήσιας Υποδοχής Αστέγων PRAKSIS

Κέντρο Ημερήσιας Υποδοχής, Κοινωνική Υπηρεσία & Ιατρεία OKANA

Κέντρο «Εξέλιξης» ΚΕΘΕΑ

Μονάδα Ειδικών Λοιμώξεων, Ευαγγελισμός

Θεραπευτικές Μονάδες Φαρμακευτικής Αντιμετώπισης της Εξάρτησης,

Σισμανόγλειο & Ερυθρός Σταυρός

Μαιευτικό & Γυναικολογικό Τμήμα, Έλενας Βενιζέλου

3η Φάση: Διαδραστικά Εργαστήρια σε Κοινότητες Τσιγγάνων

Σάββατο, 15 Μαρτίου (1η προπαρασκευαστική συνάντηση)

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-11.00: «Προετοιμασία πριν από την επίσκεψη στο πεδίο» - Βουδούρη Νίκη

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: «Μιλώντας μπροστά σε κοινό» – Τερζίδης Άγης

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: Παιχνίδι ρόλων: Προσέγγιση οικισμού/καταυλισμού για ενημέρωση

Τρίτη, 18 Μαρτίου (2η προπαρασκευαστική συνάντηση)*

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-11.00: «Ανάπτυξη στρατηγικού σχεδίου σχετικά με την υλοποίηση των διαδραστικών εργαστηρίων» I

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: «Ανάπτυξη στρατηγικού σχεδίου σχετικά με την υλοποίηση των διαδραστικών εργαστηρίων» II

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: «Ανάπτυξη στρατηγικού σχεδίου σχετικά με την υλοποίηση των διαδραστικών εργαστηρίων» III

Πέμπτη, 20 Μαρτίου (3η προπαρασκευαστική συνάντηση) *

09.15-09.30: Άφιξη

09.30-11.00: Συζήτηση: «Πρόοδος σχετικά με τις αρμοδιότητες που έχουν αναληφθεί»

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-13.00: Προσαρμογή του στρατηγικού σχεδίου ανάλογα με την ανατροφοδότηση των εκπαιδευόμενων

13.00-13.30: Διάλειμμα για καφέ και σνακ

13.30-15.00: Πρόβα των ρόλων που έχει αναλάβει ο κάθε εκπαιδευόμενος

Πέμπτη, 27 Μαρτίου

09.30-15.00: Παρακολούθηση σεμιναρίου «Ο ρόλος του διαμεσολαβητή/συντονιστή στη σχολική ένταξη των παιδιών Ρομά: Εμπειρίες & Προοπτικές», της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών

Παρασκευή, 28 Μαρτίου

09.30-15.00: Παρακολούθηση ημερίδας «Πλαίσιο και Πρακτικές Ένταξης Ρομά», του Συνηγόρου του Πολίτη

Σάββατο, 29 Μαρτίου

Διαδραστικά εργαστήρια στον 1ο επιλεγμένο οικισμό

Σάββατο, 5 Απριλίου

Διαδραστικά εργαστήρια στο 2ο επιλεγμένο οικισμό

Κυριακή, 6 Απριλίου

Διαδραστικά εργαστήρια στον 3ο επιλεγμένο οικισμό

**Κατά τη διάρκεια της 2ης και 3ης προπαρασκευαστικής συνάντησης θα ληφθούν αποφάσεις σχετικά με το στρατηγικό πλάνο της υλοποίησης των διαδραστικών εργαστηρίων στους επιλεγέντες οικισμούς/καταυλισμούς. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι, με τη βοήθεια των εκπαιδευτών θα αποφασίσουν για την επιλογή των τριών οικισμών/καταυλισμών, την μεθοδολογία της προσέγγισης του κόσμου, το χώρο και τη διάρκεια υλοποίησης της δράσης, τη θεματολογία, κτλ.*

Τελετή λήξης και απονομή πιστοποιητικών

Τρίτη, 15 Απριλίου

12.00-12.30: Άφιξη

12.30-13.00: Προβολή βίντεο με στιγμές από την εκπαιδευτική διαδικασία

13.00-13.30: Απονομή πιστοποιητικών

13.30-14.30: Γεύμα

Εισηγητές...

Εκπαιδευτές...

Αίθουσα...

**ΑΙΤΗΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΝΕΟΙ ΡΟΜΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ ΥΓΕΙΑΣ»**

ΕΠΩΝΥΜΟ: _____

ΟΝΟΜΑ: _____

ΜΗΤΡΩΝΥΜΟ: _____

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ: _____

ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ: _____

ΟΙΚΙΣΜΟΣ/ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ: _____

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: _____

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: _____

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ :

ΔΗΛΩΝΩ ΟΤΙ ΕΠΙΘΥΜΩ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΩ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Παραρτήματα Β - Εκπαιδευτικά εργαλεία

Παράρτημα Β1 – Αξιολόγηση γνώσης

Πιλοτικό Πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας»

Αξιολόγηση γνώσεων στην αρχή και το τέλος του εκπαιδευτικού προγράμματος

Με αυτή την αξιολόγηση θα θέλαμε να δούμε κατά πόσο αυτό το πρόγραμμα θα σας βοήθησε να μάθετε κάποια πράγματα.

Οδηγίες: Παρακαλούμε συμπληρώστε στην αρχή της κάθε πρότασης ένα Σ για αυτά που θεωρείτε Σωστά και ένα Λ για αυτά που θεωρείτε Λάθος ή ένα Δ για αυτά που Δε ξέρετε.

- Ο διαμεσολαβητής είναι καλό να είναι παράλληλα και πρόεδρος της κοινότητας
- Ο διαμεσολαβητής υγείας κάνει πιο εύκολη την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας (νοσοκομεία, κέντρα υγείας, κλπ.)
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν μπορεί να στα αφαιρέσει κανένας
- Για να βγάλουμε βιβλιάριο πρόνοιας, πηγαίνουμε στο νοσοκομείο της περιοχής μας
- Όλα τα εμβόλια των παιδιών γίνονται μέσα στον πρώτο χρόνο ζωής τους
- Η βασική προϋπόθεση για να βοηθήσουμε κάποιον εξαρτημένο να σταματήσει τη χρήση ουσιών είναι να το επιθυμεί ο ίδιος
- Η σωστή θερμοκρασία του ψυγείου είναι 2 με 6 °C για τη συντήρηση και -20 με -30 °C για την κατάψυξη.
- Όταν δημιουργούνται στάσιμα νερά πρέπει να τα σκεπάζουμε με καθαρό χρώμα
- Τον HIV μπορούμε να τον διαγνώσουμε με μια εξέταση που χρειάζεται μόνο σάλιο
- Η γυναίκα θα πρέπει να πάει στο γυναικολόγο μόλις μπει στον τρίτο μήνα της εγκυμοσύνης της
- Οι ιατρικές και κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχονται στο δρόμο θα πρέπει να προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες του πληθυσμού κάθε φορά
- Ένας καλός διαμεσολαβητής πρέπει να προειδοποιεί για αυτά που μπορεί να πάθει κάποιος και να δείχνει τη συμπάθειά του
- Στο τέλος μιας δράσης πρέπει να γίνεται πάντα αξιολόγηση

Σ = Σωστό
Λ = Λάθος
Δ = Δε ξέρω

Παράρτημα Β2 – Αυτοαξιολόγηση της γνώσης

Πιλοτικό Πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας» Αξιολόγηση Προγράμματος – Αυτοαξιολόγηση της Γνώσης

A = αρχή
T = τέλος

Με αυτή την αξιολόγηση θα θέλαμε να δούμε κατά πόσο αυτό το πρόγραμμα σας βοήθησε να μάθετε κάποια πράγματα.

Οδηγίες: Διαβάστε τις παρακάτω προτάσεις και σημειώστε στην αντίστοιχη απάντηση A για αυτά που γνωρίζετε πριν συμμετάσχετε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και T και αυτά που γνωρίζετε μόλις ολοκληρωθεί.

Σχετικά με...	Απαντήσεις			
	Δε γνωρίζω τίποτα	Γνωρίζω κάποια πράγματα	Γνωρίζω αλλά δεν μπορώ να τα εξηγήσω σε κάποιον	Γνωρίζω και μπορώ να τα εξηγήσω σε οποιονδήποτε
...τα θέματα που περιλαμβάνει το πρόγραμμα				
...το τι θα κερδίσω από αυτό το πρόγραμμα				
...το ποιος είναι ο ρόλος του διαμεσολαβητή				
...τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις				
...τη νομοθεσία για την ασφάλεια υγείας				
...την αξία του εμβολιασμού				
...τις εξαρτήσεις				
...το τι πρέπει να τρώει κάποιος				
...τη σωματική και στοματική υγιεινή				
...την αναπαραγωγική υγεία /οικογενειακό προγραμματισμό				
...τα μεταδιδόμενα νοσήματα				
...το πώς λειτουργούν οι δομές υγείας				
...το πώς να διοργανώνω δράση σε ένα οικισμό/καταυλισμό				

**Πιλοτικό Πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας»
Ημερολόγιο Επισκέψεων σε Δομές Υγείας**

Γενικές πληροφορίες...

Ημερομηνία επίσκεψης:

Δομή Υγείας:

Άτομο επαφής:

Ωράριο λειτουργίας:

Τι είδα σχετικά με...

Τις εγκαταστάσεις της δομής:

Τις υπηρεσίες που παρέχονται:

Τους ωφελούμενους:

Το προσωπικό:

Ως διαμεσολαβητής υγείας, μπορεί να χρειαστεί να συνεργαστώ με αυτή τη δομή επειδή...

Άλλες παρατηρήσεις/προτάσεις...

Παράρτημα Β4 – Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού μαθήματος

**Πιλοτικό Πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας»
Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού μαθήματος**

Με αυτή την αξιολόγηση θα θέλαμε να δούμε κατά πόσο μείνατε ικανοποιημένοι από αυτό το πρόγραμμα.

Οδηγίες: Παρακαλούμε βαθμολογήστε κυκλώνοντας για κάθε πρόταση το νούμερο που εκφράζει την άποψή σας.

1=Καθόλου
2=Μέτρια
3=Πολύ
4=Πάρα πολύ

Μείνατε ευχαριστημένοι από:

1. Την οργάνωση του προγράμματος (ακολουθήθηκε το πρόγραμμα, ξέρατε τι ακολουθούσε κάθε φορά, ενημερωνόσασταν εγκαίρως για τυχόν αλλαγές;)

1	2	3	4
---	---	---	---

2. Τους εκπαιδευτές (σας υποστήριξαν, σας διευκόλυναν, ανταποκρίθηκαν στα αιτήματά σας;)

1	2	3	4
---	---	---	---

3. Τους εισηγητές (ήταν μεταδοτικοί, ήταν κατανοητοί, σας έλυσαν τις απορίες;)

1	2	3	4
---	---	---	---

4. Τις εκπαιδευτικές μεθόδους (τις παρουσιάσεις, τα παιχνίδια, τις επισκέψεις σε δομές υγείας, τη διοργάνωση εργαστηρίων σε κοινότητες, κτλ.)

1	2	3	4
---	---	---	---

5. Το υλικό που σας δόθηκε, το χώρο που έγιναν τα μαθήματα;

1	2	3	4
---	---	---	---

6. Το πρόγραμμα γενικά

1	2	3	4
---	---	---	---

7. Τη συμμετοχή/απόδοσή σας στο πρόγραμμα

1	2	3	4
---	---	---	---

Θα θέλατε να κάνετε οποιοδήποτε σχόλιο;

.....

.....

.....

.....

.....

Παράρτημα Γ - Εκπαιδευτική διαδικασία

Παράρτημα Γ1- Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Πρώτο μέρος

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση του προγράμματος σε PowerPoint, καρτελάκια για ονόματα, φάκελοι με υλικό του προγράμματος, μπλοκ και στυλό.
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Εκμάθηση των ονομάτων των εκπαιδευτών και των υπολοίπων εκπαιδευόμενων από τον εκπαιδευόμενο και γνωριμία μαζί τους. Επίσης, ενημέρωση σχετικά με τους στόχους του προγράμματος και τις διαφορετικές φάσεις του.

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή

Οι εκπαιδευτές καλωσορίζουν τους εκπαιδευόμενους, μοιράζουν τους φακέλους με το εκπαιδευτικό υλικό, τους ζητούν να φορέσουν τα καρτελάκια με τα ονόματά τους και να σηκωθούν για να σχηματίσουν ένα κύκλο. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι ο στόχος είναι η γνωριμία των μελών της ομάδας και ζητά από καθένα ξεχωριστά να πει το ονοματεπώνυμό του, την περιοχή που διαμένει και να κάνει μια αυθόρμητη κίνηση που τον χαρακτηρίζει (π.χ. το σήμα της νίκης με τα δάχτυλα) (15'). Τη διαδικασία ξεκινάει ο εκπαιδευτής, για να δώσει το παράδειγμα, και παράλληλα εξηγεί πως κάθε επόμενο άτομο που αυτοπαρουσιάζεται πρέπει πρώτα να επαναλάβει τα στοιχεία των προηγούμενων ατόμων. Μόλις ολοκληρωθεί ο κύκλος, ο εκπαιδευτής ζητά να χωριστούν σε δυάδες με άτομα που δεν γνωρίζονται μεταξύ τους, να ξανασυστηθούν, να πουν κάτι για την προσωπική τους ζωή και να εξηγήσουν το λόγο για τον οποίο επέλεξαν να πάρουν μέρος σ' αυτό το πρόγραμμα. Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία από όλους, ο εκπαιδευτής ζητά από κάθε δυάδα να βρει άλλο ένα ζευγάρι και να επαναλάβει ο καθένας αυτά που είχε ακούσει προηγουμένως από το άλλο άτομο της δυάδας του. Όταν ολοκληρωθεί και αυτή η διαδικασία, ανοίγει πάλι ο κύκλος, και το κάθε άτομο παρουσιάζει ένα άτομο από την ομάδα του στους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους (30'). Ακολούθως, ο εκπαιδευτής ζητά από τους εκπαιδευόμενους να μπουν σε αλφαβητική σειρά (ορίζει που στέκεται το γράμμα Α), με βάση το πρώτο γράμμα του ονόματός τους, χρησιμοποιώντας τη νοηματική και γενικότερα τη γλώσσα του σώματος χωρίς να μιλάνε καθόλου. Το ίδιο ζητάει να γίνει έπειτα, ανάλογα με την ημερομηνία γέννησής τους (ορίζει που στέκεται ο Ιανουάριος (15')). Τέλος, τους συγχαίρει για τη διάθεση που έδειξαν και τους ζητάει να καθίσουν στη θέση τους για να ξεκινήσει την παρουσίαση του προγράμματος (30').

Δεύτερο μέρος

Προετοιμασία	Χαρτοπίνακας, μαρκαδόροι, χαρτάκια δύο χρωμάτων, κολλητική ταινία, παιχνίδι «Αγέλη», παιχνίδι «Δίλημμα»
Αναμενόμενα	Ο εκπαιδευόμενος συνειδητοποιεί τους φόβους και τις

αποτελέσματα	προσδοκίες του σε σχέση με το πρόγραμμα και παράλληλα μαθαίνει ότι πρέπει να λειτουργεί με βάση κάποιους κανόνες καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης. Επίσης, έρχεται πιο κοντά με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους και νιώθει πιο άνετα στον περιβάλλοντα χώρο.
---------------------	--

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή

Ο εισηγητής ζητά από τους εκπαιδευόμενους να σκεφτούν τρεις φόβους και τρεις προσδοκίες που έχουν σε σχέση με το πρόγραμμα. Αφού τους δώσει 5 λεπτά, ζητά από τον καθένα να τους μοιραστεί με την υπόλοιπη ομάδα, και παράλληλα να τους σημειώσει με λέξεις - κλειδιά στον χαρτοπίνακα. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία, θέτει ανοιχτά το ερώτημα για το πώς θα μπορούσε ο καθένας να συμβάλει στο να αποφευχθούν οι φόβοι και να επιτευχθούν οι προσδοκίες (20-25'). Αφού απαντήσουν μερικά άτομα σε αυτή την ερώτηση, ο εκπαιδευτής ζητάει να δημιουργήσουν όλοι μαζί κάποιους κανόνες που θα τηρούν όλα τα μέλη της ομάδας καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης, ώστε να αποκομίσουν όλοι τη μέγιστη δυνατή ωφέλεια από αυτό το πρόγραμμα. Ο εκπαιδευτής παροτρύνει τους εκπαιδευόμενους να κάνουν τις προτάσεις τους και σε περίπτωση που χρειαστεί, τους καθοδηγεί σχετικά. (βλ. παράρτημα Δ1) (20-25'). Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία και συμφωνήσουν όλοι στην τήρηση των κανόνων, ξεκινάει το παιχνίδι του διλήμματος (για σχετικές οδηγίες βλ. COMPASS, σελ. 59), χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες αμφιλεγόμενες προτάσεις: 1. «Όποιος δεν πληρώνει φόρους, δεν πρέπει να έχει δικαίωμα στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη», 2. «Οι γονείς έχουν το δικαίωμα να σταματήσουν τα παιδιά από το σχολείο», 3. «Αν θέλω να ασκώ τα δικαιώματά μου, πρέπει να τηρώ και τις υποχρεώσεις μου» και 4. «Όλοι οι κάτοικοι μιας χώρας έχουν δικαίωμα στη δουλειά, αλλά πρώτα πρέπει να εξασφαλίζεται δουλειά για τους ντόπιους» (20-25'). Τέλος, κλείνει το δεύτερο μέρος με το παιχνίδι της «Αγέλης». Ο εκπαιδευτής μοιράζει ένα χαρτάκι στον κάθε εκπαιδευόμενο και του ζητάει να μη μοιραστεί το περιεχόμενό του. Το καθένα από αυτά τα χαρτάκια αναφέρεται σε ένα ζώο, όπως αγελάδα, κατσίκια, κότα, σκύλος, γάτα κλπ. Έτσι, με βάση το ζώο που γράφεται στο χαρτάκι τους, τους ζητά να σηκωθούν προς το κέντρο της αίθουσας, να κλείσουν τα μάτια τους, να βγάλουν τον ήχο του ζώου και να προσπαθήσουν να ενωθούν με την αγέλη τους (15').

Τρίτο μέρος

Προετοιμασία	Χαρτοπίνακας, μαρκαδόροι, τεστ αξιολόγησης, παιχνίδι «Κόμποι»
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να αξιολογήσει τις γνώσεις του/της σχετικά με τις εκπαιδευτικές ενότητες του προγράμματος, να εκδηλώσει το ενδιαφέρον του/της σχετικά με αυτά που ήθελε να μάθει κατά τη διάρκεια του προγράμματος και να συνειδητοποιήσει την έννοια της ομαδικότητας.

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή

Ο εκπαιδευτής μοιράζει τις κόλλες αξιολόγησης (βλ. παραρτήματα B1 και B2), εξηγώντας παράλληλα στους εκπαιδευόμενους ότι είναι πολύ σημαντικό μετά το τέλος του προγράμματος να γνωρίζουμε κατά πόσο αυτό ήταν τελικά αποτελεσματικό, τι θα μπορούσε να ήταν καλύτερο, τι θα έπρεπε να είχε γίνει διαφορετικά κτλ., ώστε σε περίπτωση που επαναληφθεί να είναι βελτιωμένο. Ακόμα, επισημαίνει στους εκπαιδευόμενους ότι δεν χρειάζεται να ξέρουν όλες τις απαντήσεις και ότι οι εκπαιδευτές είναι στη διάθεσή τους σε περίπτωση που έχουν κάποια απορία (20- 25'). Μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία, ο εκπαιδευτής ανοίγει συζήτηση σχετικά με το τι θα ήθελαν οι εκπαιδευόμενοι να μάθουν γενικότερα αλλά και επιμέρους από την κάθε θεματική ενότητα που θα διδαχτούν τις επόμενες ημέρες (20-25'). Το τρίτο μέρος της εκπαιδευτικής ενότητας κλείνει με το παιχνίδι «Κόμπου» (για σχετικές οδηγίες βλ. COMPASS, σελ. 61, 15')

Παράρτημα Γ2 - Ο ρόλος του διαμεσολαβητή

Πρώτο μέρος

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η θα έρθει για πρώτη φορά σε επαφή με την έννοια της διαμεσολάβησης και τους τύπους της στην πράξη και παράλληλα θα μάθει ποιος είναι ο ρόλος του διαμεσολαβητή και ποιες οι γενικές αρμοδιότητές του. Ακόμα, θα αποκτήσει κάποιες γενικές γνώσεις σχετικά με την ιστορική αναδρομή αυτού του επαγγέλματος στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή

Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, ξεκινάει, θέτοντας το ερώτημα «Τι πιστεύετε ότι είναι η διαμεσολάβηση» και ζητάει από όλους με τη σειρά να δώσουν τη δική τους ερμηνεία, ενθαρρύνοντας παράλληλα αυτούς που διστάζουν να απαντήσουν. Αφού ολοκληρωθεί ο κύκλος, ο εισηγητής εξηγεί πώς ορίζεται επίσημα η διαμεσολάβηση και δίνει σχετικά παραδείγματα ενσωματώνοντας φράσεις που ειπώθηκαν προηγουμένως από τους εκπαιδευόμενους. Στη συνέχεια, με τη βοήθεια της παρουσίασης που έχει ετοιμάσει, κάνει μια σύντομη ιστορική αναφορά στα προγράμματα διαμεσολάβησης των Ρομά στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες και εξηγεί αντίστοιχα τι ισχύει για τα ελληνικά δεδομένα. Ακολούθως, αναφέρεται στους τύπους της διαμεσολάβησης στην πράξη, στις ικανότητες και δεξιότητες που πρέπει να έχει ένας διαμεσολαβητής και στις γενικές αρμοδιότητές του.

Δεύτερο μέρος

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η θα μάθει ποιες είναι οι προϋποθέσεις και ποιες οι ικανότητες/δεξιότητες που πρέπει να έχει κάποιος για να γίνει διαμεσολαβητής, ποιες είναι οι ενδεχόμενες παρενέργειες άσκησης του επαγγέλματός του, τι θα πρέπει να

	προσέχει όσον αφορά τον ρόλο του, ποιες είναι οι τρεις κατηγορίες Ρομά διαμεσολαβητών που υπάρχουν μέχρι σήμερα και θα αποκτήσει μια σφαιρική εικόνα για την ιστορία της διαμεσολάβησης των Ρομά στον τομέα της υγείας.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής, με τη βοήθεια της παρουσίασης που έχει ετοιμάσει, αναφέρεται στις προϋποθέσεις καθώς και τις ικανότητες/δεξιότητες που πρέπει να έχει κάποιος για να γίνει διαμεσολαβητής. Στη συνέχεια αναφέρεται σε ενδεχόμενες παρενέργειες που σχετίζονται με την άσκηση του επαγγέλματός του και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο τι πρέπει να αποφεύγει ένας διαμεσολαβητής, αν θέλει να ασκεί σωστά το επάγγελμά του. Τέλος, αναφέρεται στις τρεις διαφορετικές κατηγορίες Ρομά διαμεσολαβητών που υπάρχουν και κάνει μια σύντομη ιστορική αναφορά στους Ρομά διαμεσολαβητές υγείας των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών.	

Τρίτο μέρος

Προετοιμασία	Η/Υ, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, προετοιμασία του βίντεο που θα προβληθεί
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να μάθει σχετικά με τον ρόλο του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας, τις αρμοδιότητές του και τον κώδικα δεοντολογίας των Ρομά διαμεσολαβητών.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής ξεκινάει με την προβολή ενός δεκάλεπτου βίντεο, το οποίο αποτελεί μια σύντομη αναφορά στους Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας της ΠΓΔΜ και τη μέχρι τώρα εμπειρία που έχουν αποκτήσει. Το βίντεο αυτό αφενός θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να αντιληφθούν σε μεγαλύτερο βαθμό το ρόλο του Ρομά Διαμεσολαβητή Υγείας και το έργο που επιτελεί και αφετέρου θα αποτελέσει εισαγωγή για τη συζήτηση που θα ακολουθήσει με αυτό το περιεχόμενο. Τέλος, ο εισηγητής θα εξηγήσει ποια πρέπει να είναι τα δικαιώματα, ποιες οι υποχρεώσεις και ποιος ο κώδικας δεοντολογίας του επαγγέλματος του διαμεσολαβητή.	

Παράρτημα Γ3 – Ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις

Πρώτο μέρος

Προετοιμασία	Η/Υ, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, προετοιμασία του βίντεο που θα προβληθεί, φωτοτυπίες με τη σύνοψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η θα ενημερωθεί συνοπτικά για την ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις αρχές τους και παράλληλα θα μάθει ποια είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που έχει το κάθε άτομο.
Οδηγίες για εισηγητή/εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, ξεκινάει με την προβολή ενός δεκάλεπτου βίντεο για τα ανθρώπινα δικαιώματα , το οποίο περιλαμβάνει μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία τους και ποια είναι αυτά συνοπτικά. Μετά το	

τέλος του βίντεο, ο εισηγητής ζητάει ανατροφοδότηση από τους εκπαιδευόμενους σχετικά με το τι ήξεραν ήδη και το τι έμαθαν από το μάθημα (5-10 λεπτά). Στη συνέχεια, για να κατανοήσουν καλύτερα ποια ακριβώς είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, τους δίνεται μια φωτοτυπία από τη σύνοψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και χωρίζονται σε ομάδες των 5-6 ατόμων. Ο εισηγητής, με τη βοήθεια των εκπαιδευτών, τους ζητάει να τα διαβάσουν, να επιλέξει η κάθε ομάδα τα επτά από αυτά που θεωρεί πιο σημαντικά και να τα για να τα παρουσιάσει στις υπόλοιπες, αιτιολογώντας παράλληλα την επιλογή της (20-25'). Ο εισηγητής ακούει τις παρουσιάσεις των ομάδων, χωρίς να παρεμβαίνει ιδιαίτερα με σχόλια/ερωτήσεις και στο τέλος, αφού κάνει μερικές ερωτήσεις όπως: «Κατά πόσο ήταν εύκολο να επιλέξετε μόνο επτά από αυτά;», «Συμμετείχαν όλα τα μέλη της ομάδας στις επιλογές που κάνατε;» «Σας φάνηκε ότι απουσίαζε κάποιο δικαίωμα από αυτά που διαβάσατε ή ότι κάποιο ήταν περιττό;» κλπ. κλείνει το πρώτο μέρος τονίζοντας ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αλληλοσυμπληρούμενα και αλληλοεξαρτώμενα και ότι δεν μπορεί να υφίσταται το ένα χωρίς το άλλο (30-35').

Δεύτερο μέρος

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, παιχνίδι «Ένα βήμα μπροστά»
Αναμενόμενα αποτελέσματα	O/H εκπαιδευόμενος/η θα ενημερωθεί σχετικά με την έννοια της διάκρισης και παράλληλα θα του δοθεί η δυνατότητα να συνειδητοποιήσει μέσα από μια άλλη «ταυτότητα» που θα του δοθεί τις συνέπειες των διακρίσεων.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής ξεκινάει το δεύτερο μέρος με μια σύντομη παρουσίαση της έννοιας της διάκρισης, συμπεριλαμβάνοντας τις αιτίες, τις πράξεις, τις μορφές και τις συνέπειες των διακρίσεων (30'). Στη συνέχεια, για να γίνει περισσότερο κατανοητό το θεωρητικό κομμάτι της εισήγησης, δίνει τις οδηγίες για το παιχνίδι «κάνε ένα βήμα μπροστά» (βλ. COMPASS για σχετικές οδηγίες, σελ. 235, 60').	

Τρίτο μέρος

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, μελέτη περίπτωσης «Η ιστορία του Ashique».
Αναμενόμενα αποτελέσματα	O/H εκπαιδευόμενος/η θα ενημερωθεί σχετικά με τους τρόπους που μπορεί κάποιος να αντιδράσει στην καταπάτηση δικαιωμάτων, θα δοκιμάσει να αξιοποιήσει τις καινούργιες του γνώσεις συμμετέχοντας στη μελέτη περίπτωσης και θα μάθει ποιος είναι ο ρόλος του στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως διαμεσολαβητή υγείας.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής ξεκινάει το τρίτο μέρος με μια σύντομη παρουσίαση των τρόπων με τους οποίους μπορεί κάποιος να αντιδράσει στην καταπάτηση δικαιωμάτων, αναφερόμενος εκτενέστερα στους φορείς που μπορεί να απευθυνθεί, για να	

ασκήσει πίεση στις κυβερνήσεις και τα κέντρα λήψης αποφάσεων (30'). Στη συνέχεια, περνάει στη μελέτη περίπτωσης του Ashique (βλ. COMPASS για σχετικές οδηγίες, σελ. 95), ώστε να τους δοθεί η ευκαιρία να αξιοποιήσουν σε ένα υποθετικό σενάριο τις καινούργιες πληροφορίες που έμαθαν. Για λόγους οικονομίας χρόνου, ώστε να διαρκέσει 60' και όχι 90' λεπτά, τροποποιείται ελαφρά το παιχνίδι (δεν χωρίζονται σε επιμέρους ομάδες, αλλά συμμετέχουν όλοι μαζί στη διαδικασία και τοποθετούνται κόλλες χαρτοπίνακα στο πάτωμα, για να μπορούν να συνθέτουν όλοι μαζί τις ιδέες τους).

Παράρτημα Γ4 - Νομοθεσία σχετικά με την ασφάλεια υγείας

Πρώτο μέρος

Προετοιμασία	H/Y, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, Μελέτη περίπτωσης «Διαπόμπευση οροθετικών γυναικών»
Αναμενόμενα αποτελέσματα	O/H εκπαιδευόμενος/η θα ενημερωθεί συνοπτικά για τον ορισμό της δημόσιας υγείας καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ασθενών.

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή

Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, ξεκινάει την παρουσίαση ρωτώντας τι είναι δημόσια υγεία και μέσα από τη συζήτηση που θα αναπτυχθεί θα διασαφηνίσει το σχετικό ορισμό. Στη συνέχεια θα παρουσιάσει εν συντομία τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ασθενών και ακολούθως θα διηγηθεί αναλυτικά τη μελέτη περίπτωσης της διαπόμπευσης των οροθετικών γυναικών που έγινε στην Ελλάδα την άνοιξη του 2012. Με την ολοκλήρωση της αφήγησης, θα καλέσει τους εκπαιδευόμενους να εντοπίσουν τις καταπατήσεις δικαιωμάτων που συνέβησαν σ' αυτή την περίπτωση και παράλληλα θα τους ζητήσει να σκεφτούν σε ποιες κινήσεις θα μπορούσαν να προβούν α) οι ίδιες οι διαπομπευμένες γυναίκες, β) οι επαγγελματίες υγείας, γ) οι σύλλογοι ασθενών και δ) η κοινωνία γενικότερα. Κλείνοντας το πρώτο μέρος, θα ενημερώσει σχετικά με το πώς έχουν οι εξελίξεις μέχρι και τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή (90').

Δεύτερο μέρος

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	O/H εκπαιδευόμενος/η θα ενημερωθεί σχετικά με το τι πρέπει να έχει κάποιος πάντα μαζί του όταν πηγαίνει στο νοσοκομείο και τι οφείλει να πληρώσει, πώς κλείνει κάποιος ραντεβού με γιατρό, ποιος δικαιούται να πάρει βιβλιάρια απορίας και τι υπηρεσίες και παροχές δικαιούνται όσοι το έχουν, πού απευθύνεται κάποιος για παραπάνω πληροφορίες, τι κάνει κάποιος όταν δεν έχει όλα τα δικαιολογητικά, τι κάνει κάποιος όταν έχει χρέη στον ΟΑΕΕ, τι κάνει κάποιος όταν είναι ανασφάλιστος και ποιος ο ρόλος του διαμεσολαβητή υγείας στα παραπάνω.

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
<p>Ο εισηγητής πραγματοποιεί παρουσίαση σχετικά με το τι πρέπει να έχει κάποιος πάντα μαζί του όταν πηγαίνει στο νοσοκομείο και τι οφείλει να πληρώσει, πώς κλείνει κάποιος ραντεβού με γιατρό, ποιος δικαιούται να πάρει βιβλιάρια απορίας και τι υπηρεσίες και παροχές δικαιούνται όσοι το έχουν, πού απευθύνεται κάποιος για παραπάνω πληροφορίες, τι κάνει κάποιος όταν δεν έχει όλα τα δικαιολογητικά, τι κάνει κάποιος όταν έχει χρέη στο ΟΑΕΕ, τι κάνει κάποιος όταν είναι ανασφάλιστος και ποιος ο ρόλος του διαμεσολαβητή υγείας στα παραπάνω (90').</p>	

Παράρτημα Γ5 - Η υγεία του παιδιού και η σημασία του εμβολιασμού

Προετοιμασία	<p>H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, παιχνίδι ρόλων «Γιατί πρέπει να εμβολιάσουμε τα παιδιά».</p>
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<p>Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει τι είναι τα μικρόβια, πώς μπορεί κάποιος να προφυλαχθεί από αυτά, ποιες είναι οι βασικές αρχές για την πρόληψη ασθενειών και ατυχημάτων των παιδιών, ποιος είναι ο ρόλος του στην προαγωγή υγείας των παιδιών ως διαμεσολαβητή υγείας και παράλληλα, αξιοποιώντας τις καινούργιες του/της γνώσεις να αποκτήσει την ικανότητα να επιχειρηματολογεί υπέρ των παιδικών εμβολιασμών.</p>

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
<p>Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, ξεκινάει μια παρουσίαση σχετικά με το τι είναι τα μικρόβια, πώς μπορεί κάποιος να προφυλαχθεί από αυτά, ποιες είναι οι βασικές αρχές για την πρόληψη ασθενειών και ατυχημάτων των παιδιών και ποιος είναι ο ρόλος των διαμεσολαβητών υγείας στην προαγωγή υγείας των παιδιών. (45-55'). Στη συνέχεια, ο εισηγητής συντονίζει μια συζήτηση σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι Έλληνες Ρομά δεν εμβολιάζουν συστηματικά τα παιδιά τους. Ανάλογα με τις απαντήσεις, θέτει ερωτήσεις και κατευθύνει τη συζήτηση (15-20'). Τέλος, αφού όλοι οι εκπαιδευόμενοι έχουν αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα των αιτιών της χαμηλής εμβολιαστικής κάλυψης σε κοινότητες Ρομά, περνάει στην τελευταία φάση που είναι το παιχνίδι ρόλων. Το σενάριο είναι ότι εντοπίζουν, ως διαμεσολαβητές υγείας, μαμάδες οι οποίες για διάφορους λόγους (φόβος, άγνοια, έλλειψη εγγράφων κτλ.) δεν εμβολιάζουν τα παιδιά τους. Ο στόχος τους είναι να τις πείσουν, χρησιμοποιώντας, εκτός από την πειθώ τους, αυτά που έμαθαν προηγουμένως. Στο κάθε παιχνίδι συμμετέχουν από δύο έως και πέντε άτομα που θα προθυμοποιηθούν να αναλάβουν τον ρόλο της μαμάς ή του διαμεσολαβητή υγείας, ενώ οι υπόλοιποι εκπαιδευόμενοι αποτελούν τους παρατηρητές οι οποίοι στο τέλος της κάθε «πράξης» σχολιάζουν επί της διαδικασίας. Οι φορές που μπορεί να παιχτεί το κάθε σενάριο ελαφρά παραλλαγμένο έχουν να κάνουν με τη διαχείριση του χρόνου (30-35').</p>	

Παράρτημα Γ6 – Οι εθισμοί και οι απαγορευμένες ουσίες

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει βασικές αρχές σχετικά με το τι είναι η εξάρτηση και πότε θεωρείται κάποιος εξαρτημένος, ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους κάποιος γίνεται εξαρτημένος και ποιες είναι οι επιπτώσεις της εξάρτησης, πώς μπορεί κάποιος να βοηθήσει έναν εξαρτημένο, ποιοι είναι οι βασικοί φορείς απεξάρτησης στην Ελλάδα, τι είναι η μείωση βλάβης, ποιες πρακτικές οδηγίες μπορείς να δώσεις σε έναν εξαρτημένο και ποιος ο ρόλος του διαμεσολαβητή υγείας στα παραπάνω.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
<p>Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, τους ζητά να καθίσουν όλοι μαζί σε έναν κύκλο στη μέση της αίθουσας. Ξεκινά την συζήτηση ζητώντας από τον κάθε συμμετέχοντα να συστηθεί, λέγοντας παράλληλα και το λόγο για τον οποίο επέλεξε να παρακολουθήσει αυτό το πρόγραμμα. Στη συνέχεια ζητά από τους εκπαιδευόμενους να χωριστούν σε ομάδες των 4 ατόμων και να συζητήσουν τα ακόλουθα: α) είχε κάποιος ποτέ εμπειρία με εξαρτήσεις στο στενό οικογενειακό ή και φιλικό του περιβάλλον; β) ποιος, κατά τη γνώμη τους ήταν ο/οι λόγος/οι που οδήγησαν το άτομο σε αυτή την κατάσταση; γ) προσπάθησε κάποιος να τους βοηθήσει; Και αν ναι, ποιο ήταν το αποτέλεσμα; (30') Έπειτα, ο εισηγητής ζητά από τις ομάδες να παρουσιάσουν τις εμπειρίες που μοιράστηκαν και παράλληλα αφήνει περιθώριο για σχετικούς σχολιασμούς (30'). Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης, ξεκινά μια παρουσίαση/συζήτηση σχετικά με το τι είναι η εξάρτηση και πότε θεωρείται κάποιος εξαρτημένος, ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους κάποιος γίνεται εξαρτημένος, ποιες είναι οι επιπτώσεις της εξάρτησης, πώς μπορεί κάποιος να βοηθήσει έναν εξαρτημένο, ποιοι είναι οι βασικοί φορείς απεξάρτησης στην Ελλάδα, τι είναι η μείωση βλάβης, ποιες είναι οι πρακτικές οδηγίες που μπορούν να δοθούν σε έναν εξαρτημένο και ποιος ο ρόλος του διαμεσολαβητή υγείας στα παραπάνω (30').</p>	

Παράρτημα Γ7 – Ασφάλεια τροφίμων και Διατροφή

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει βασικές αρχές σχετικά με τη συντήρηση τροφίμων, τη μεσογειακή διατροφή, τη τις συνέπειες της μη ισορροπημένης διατροφής. Ακόμα θα μάθει να αναγνωρίζει διατροφικές «παγίδες» και να περιγράφει ένα ισορροπημένο εβδομαδιαίο διαιτολόγιο. Τέλος, θα μάθει ποια μπορεί να είναι η συμβολή του ως διαμεσολαβητή υγείας στην προαγωγή της ορθής συντήρησης τροφίμων και της ισορροπημένης διατροφής.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	

Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, ξεκινά την παρουσίαση του με τη μορφή ερωτήσεων-απαντήσεων. Αναλυτικότερα τίθενται ερωτήματα σχετικά με τη συντήρηση των τροφίμων, τη μελέτη των επτά χωρών, τις κατηγορίες τροφίμων από τις οποίες αποτελείται η πυραμίδα της μεσογειακής διατροφής και τα ποσοστά παχυσαρκίας στην Ελλάδα για τους ενήλικες και τα παιδιά (40-45'). Στη συνέχεια, ο εισηγητής προσπαθεί να εξηγήσει τον «φαύλο κύκλο» της κακής διατροφής και ακολούθως παρουσιάζει μερικές από τις πιο κλασικές διατροφικές παγίδες και ζητάει από τους εκπαιδευόμενους να σκεφτούν σε πόσες από αυτές «πέφτουν» (40-45'). Τέλος, συζητάνε πάνω σε ένα πρότυπο εβδομαδιαίου διαιτολογίου (10-15').

Παράρτημα Γ8 - Σωματική και στοματική υγιεινή

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει τι είναι σωματική και στοματική υγιεινή, ποιοι είναι οι βασικοί τους κανόνες και ποια μπορεί να είναι η συμβολή του ως διαμεσολαβητή υγείας στην προαγωγή της σωματικής και στοματικής υγιεινής.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, ξεκινά με μια παρουσίαση σχετικά με το τι προσφέρουν η σωματική και στοματική υγιεινή και ποιες είναι οι βασικές τους αρχές (50-60').	

Παράρτημα Γ9 - Αναπαραγωγική υγεία και οικογενειακός προγραμματισμός

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, παιχνίδι ρόλων «Ερωτήσεις διαμεσολαβητή σε λεχώνα μαμά».
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει τι είναι ο οικογενειακός προγραμματισμός και ποιες υπηρεσίες παρέχει, ποιες γυναικολογικές εξετάσεις πρέπει να κάνει μια γυναίκα και κάθε πότε, ποιες μέθοδοι αντισύλληψης υπάρχουν, ποια μπορεί να θεωρηθεί ως κατάλληλη ηλικία για την έναρξη σεξουαλικής ζωής της γυναίκας και ποια για να μείνει έγκυος, πότε πρέπει να γίνονται επισκέψεις στο γυναικολόγο, ποιοι είναι οι παράγοντες κινδύνου για μια έγκυο γυναίκα, ποια είναι τα πλεονεκτήματα θηλασμού για τη μητέρα και το μωρό και ποιος είναι ο ρόλος του διαμεσολαβητή υγείας αναφορικά με τον οικογενειακό προγραμματισμό και την αναπαραγωγική υγεία.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, ξεκινά την παρουσίαση του η οποία, ως επί το πλείστον, έχει τη μορφή ερωτήσεων-απαντήσεων, ώστε να	

υπάρξει έντονη διάδραση με σκοπό να νιώσουν άνετα οι εκπαιδευόμενοι και να θέσουν ερωτήματα που πιθανότατα σχετίζονται με μύθους (90'). Αφού εξηγήσει και το ρόλο του διαμεσολαβητή υγείας στην αναπαραγωγική υγεία και τον οικογενειακό προγραμματισμό, κλείνει με ένα σύντομο παιχνίδι ρόλων.

Παράρτημα Γ10 – Μεταδιδόμενα νοσήματα

Προετοιμασία	H/Y, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης, παιχνίδι «Χαίρω πολύ» και παιχνίδι «Σωστό-Λάθος».
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει τις βασικές έννοιες σχετικά με τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα, τις ηπατίτιδες, τον HIV/AIDS, τη φυματίωση και την ελονοσία. Ακόμα θα μάθει ποιος είναι ο ρόλος του διαμεσολαβητή υγείας αναφορικά με τα μεταδιδόμενα νοσήματα.

Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή

Ο εισηγητής καλωσορίζει τους εκπαιδευόμενους, γνωρίζεται μαζί τους, και πριν τους εξηγήσει τι πρόκειται να μάθουν στη συγκεκριμένη ενότητα ξεκινάει το παιχνίδι «Χαίρω πολύ». Μοιράζει σε όλους από μια κάρτα και τους ζητά να μην τη δείξουν στους υπόλοιπους. Μεταξύ αυτών των καρτών υπάρχει μια κάρτα με το γράμμα Α, μια με το Χ, μια με Ε, μια με το Γ και δύο οι οποίες γράφουν «Απόφυγε ευγενικά να δώσεις το χέρι σου!». Οι υπόλοιπες κάρτες δε γράφουν τίποτα. Στη συνέχεια, ζητά να απλωθούν στο χώρο, να επιλέξουν τρία άτομα που βρίσκονται μακριά τους, να τους συστηθούν δίνοντας τους το χέρι και να τους ζητήσουν να υπογράψουν πάνω στην κάρτα τους. Κατόπιν επιστρέφουν στη θέση τους. Έπειτα ο εκπαιδευτής ζητά να σηκωθούν ένα ένα τα άτομα που έχουν τις κάρτες με τα γράμματα. Στη συνέχεια ζητά να σηκωθούν τα άτομα που τους έχουν δώσει το χέρι τους και αφού σηκωθούν και αυτοί, συνεχίζεται το ίδιο μέχρι να σηκωθούν όλοι, εκτός από τα δύο άτομα που οι κάρτες τους έγραφαν να αποφύγουν τη χειραψία. Ο εκπαιδευτής σε αυτό το σημείο εξηγεί ότι το κάθε γράμμα συμβολίζει μια ασθένεια (Α-AIDS, Χ-Χλαμύδια, Ε-Ερπη, Γ-Γονόρροια), και η κάθε χειραψία σεξουαλική πράξη χωρίς προφύλαξη. Θεωρητικά λοιπόν οι περισσότεροι συμμετέχοντες στο παιχνίδι είναι ήδη μολυσμένοι από κάποια από τις προαναφερθείσες ασθένειες. Το παιχνίδι (15') αυτό χρησιμεύει για να δείξει πώς μεταδίδονται τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα (ΣΜΝ) σε μια κοινότητα και παράλληλα αποτελεί εισαγωγή στην παρουσίαση/συζήτηση που ακολουθεί για τα ΣΜΝ (10'). Στη συνέχεια, ο εισηγητής μοιράζει καρτέλες με τα γράμματα Σ (Σωστό) και Λ (Λάθος) και ζητά από τους εκπαιδευόμενους να τις σηκώνουν κάθε φορά ανάλογα με τον αν θεωρούν Σωστές ή Λάθος τις δηλώσεις που θα κάνει ο ίδιος σχετικά με τις ιογενείς ηπατίτιδες και τον ιό HIV (για δηλώσεις βλ. παράρτημα Δ2) , χρησιμοποιώντας παράλληλα την παρουσίαση που έχει ετοιμάσει. Το παιχνίδι αυτό θα βοηθήσει στο να ξεκαθαριστούν οι μύθοι και οι αλήθειες γύρω από τις συγκεκριμένες μεταδιδόμενες ασθένειες και παράλληλα θα βοηθήσει στην ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευόμενων κατά τη διάρκεια της ενότητας (40'). Έπειτα, θα συνεχίσει με μια μικρή παρουσίαση για τη φυματίωση και την ελονοσία και τις ιδιαιτερότητες που έχουν ως ασθένειες καθώς και το

ρόλο που έχει ο διαμεσολαβητής υγείας σε σχέση με την πρόληψη και την θεραπεία των μεταδιδόμενων νοσημάτων (20’).

Παράρτημα Γ11 – Προετοιμασία για το πεδίο

Προετοιμασία	Η/Υ, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει τι είναι η παροχή υπηρεσιών στο πεδίο (streetwork ή outreach), ποιες είναι οι κύριες ομάδες στόχου και ποια τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους, τι πρέπει να εξασφαλιστεί για την καλύτερη αξιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ποια είναι τα πέντε βήματα που πρέπει να γίνουν για την προσέγγιση των ομάδων στόχου, τι περιλαμβάνει η προετοιμασία για την υλοποίηση ενημερωτικών δράσεων προαγωγής της υγείας σε κοινότητες Ρομά. Επιπλέον, να γνωρίσει πρακτικές για την καλύτερη δυνατή προσέγγιση του πληθυσμού στόχου.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Ο εισηγητής, αφού καλωσορίσει τους εκπαιδευόμενους, πραγματοποιεί την εισήγηση της συγκεκριμένης ενότητας με τη μορφή ομαδικής συζήτησης, η οποία περιλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών στο πεδίο, τις κύριες ομάδες στόχου, τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους, πώς επιτυγχάνεται η καλύτερη αξιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, τα πέντε βήματα που πρέπει να γίνουν για την προσέγγιση των ομάδων στόχου, τι περιλαμβάνει η προετοιμασία για την υλοποίηση ενημερωτικών δράσεων προαγωγής της υγείας σε κοινότητες Ρομά και μερικές πρακτικές συμβουλές για την καλύτερη δυνατή προσέγγιση του πληθυσμού στόχου (90’).	

Παράρτημα Γ12 – Δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία

Πρώτο μέρος

Προετοιμασία	Η/Υ, βιντεοπροβολέας, παρουσίαση σε PowerPoint των βασικών εννοιών της διδακτέας ύλης
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να κατανοήσει βασικές αρχές της μη βίαιης επικοινωνίας, της ενεργητικής ακρόασης και της γλώσσας του σώματος. Ακόμα, να αποκτήσει ικανότητες για αποτελεσματική επικοινωνία και να μάθει ποια εμπόδια πρέπει να αποφεύγει.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
Οι εισηγητές, αφού καλωσορίσουν τους εκπαιδευόμενους, ενημερώνουν ότι στο επόμενο μέρος, όπου θα ακολουθήσουν σχετικά παιχνίδια ρόλων, θα μπορούν να δοκιμάσουν στην πράξη αυτά που θα μάθουν. Στη συνέχεια κάνουν μια παρουσίαση σχετικά με τις βασικές αρχές της μη βίαιης επικοινωνίας, της ενεργητικής ακρόασης και της γλώσσας του σώματος, δίνουν κάποιες γενικές	

συμβουλές σχετικά με την αποτελεσματική επικοινωνία και αναφέρουν εμπόδια τα οποία θα πρέπει να αποφεύγονται (90’).

Δεύτερο μέρος

Προετοιμασία	Παιχνίδια ρόλων
Αναμενόμενα αποτελέσματα	Ο/Η εκπαιδευόμενος/η αναμένεται να εφαρμόσει στην πράξη τη θεωρητική γνώση που απέκτησε από το πρώτο μέρος της εκπαιδευτικής ενότητας.
Οδηγίες για εισηγητή/ εκπαιδευτή	
<p>Οι εισηγητές δίνουν διαδοχικά τα δύο σενάρια (βλ. παράρτημα Δ3), διανέμουν τους ρόλους και εξηγούν στους συμμετέχοντες ότι μπορούν να προετοιμάσουν ανά ομάδες ρόλων την αντίδραση του κάθε ατόμου. Επίσης, προτρέπουν όλους τους εκπαιδευόμενους να φρεσκάρουν τις γνώσεις τους για τους παιδικούς εμβολιασμούς και την ελονοσία, εισηγήσεις που είχαν παρακολουθήσει τις προηγούμενες ημέρες. Έπειτα από την ολοκλήρωση του κάθε παιχνιδιού, οι εισηγητές ξεκινάνε με ερωτήσεις προς τους «διαμεσολαβητές» και τα «μέλη της κοινότητας», όπως «πώς νιώσατε;», «γιατί νιώσατε έτσι;», «τι θα μπορούσε να γίνει καλύτερα;», «άκουγε ο ένας τον άλλον;» κτλ. Ακολούθως ζητούν και από τους παρατηρητές τα δικά τους σχόλια επί της διαδικασίας που παρακολούθησαν. Οι εισηγητές και οι εκπαιδευτές κατευθύνουν την συζήτηση και δίνουν τις σχετικές συμβουλές. Κλείνοντας, οι εκπαιδευτές μοιράζουν την «τροφή για σκέψη» (βλ. παράρτημα Δ4), εξηγώντας ότι θα πρέπει ο κάθε εκπαιδευόμενος να επιστρέψει στην επόμενη συνάντηση με τις απαντήσεις που θα έχει σκεφτεί (90’).</p>	

Παράρτημα Δ - Ασκήσεις

Παράρτημα Δ1

Κανόνες εκπαιδευτικού μαθήματος

1. Σεβόμαστε το ωράριο του προγράμματος, δεν αργούμε
2. Σεβόμαστε και ενθαρρύνουμε την συμμετοχή όλων
3. Σεβόμαστε τα ευαίσθητα θέματα που ο άλλος θα επιλέξει να μοιραστεί μαζί μας μέσα στην τάξη και τηρούμε εχεμύθεια
4. Δεν διακόπτουμε κάποιον/α την ώρα που μιλάει, αλλά τον ακούμε προσεκτικά
5. Δεν κάνουμε προσωπικές επιθέσεις
6. Δεν καπνίζουμε και δεν αφήνουμε ανοιχτό το κινητό μέσα στην αίθουσα
7. Αποθαρρύνουμε τα κακοπροαίρετα σχόλια και οποιαδήποτε μορφή χλευασμού
8. Κάθε πρόσωπο μιλάει από τη δική του οπτική και εμπειρία και δε γενικεύει, δηλαδή, χρησιμοποιεί το πρώτο ενικό πρόσωπο
9. Θυμόμαστε ότι είναι πιθανό να υπάρχουν πάνω από μια «σωστές» απαντήσεις
10. Όλοι/όλες έχουμε το δικαίωμα να παραμείνουμε σιωπηλοί/ές και να μη λάβουμε μέρος στη συζήτηση κάποιου θέματος, αν δεν το επιθυμούμε

Παράρτημα Δ2

«Μύθοι και αλήθειες σχετικά με τις ηπατίτιδες και το HIV»

- Τα συμπτώματα της ηπατίτιδας εμφανίζονται άμεσα
- Η ηπατίτιδα Α δεν θεραπεύεται
- Η ηπατίτιδα Β και C έχουν παρόμοιους τρόπους μετάδοσης
- Δεν υπάρχει φαρμακευτική αγωγή για την ηπατίτιδα Β και την C
- Υπάρχει εμβόλιο για την ηπατίτιδα Α και Β αλλά όχι για τη C
- Ο ιός του HIV μεταδίδεται μέσω του αίματος, της σεξουαλικής επαφής και του σάλιου
- Το HIV και το AIDS είναι το ίδιο
- Το HIV μπορούμε να το διαγνώσουμε με την κατάλληλη εξέταση την επόμενη κιόλας μέρα από τη στιγμή της μόλυνσης
- Το HIV μπορούμε να το διαγνώσουμε με μια γρήγορη εξέταση που χρειάζεται μόνο σάλιο
- Είναι δυνατή η ανάρρωση από τον ιό του HIV
- Δεν υπάρχει φαρμακευτική αγωγή για τον ιό του HIV
- Το προφυλακτικό προστατεύει από την διάδοση του ιού του HIV
- Όταν κάποιος έχει υποψία ότι έχει έρθει σε επαφή με τον ιό του HIV, μπορεί να λάβει προφυλακτική αντιρετροϊκή αγωγή μέσα στις πρώτες 72 ώρες ώστε να μην ξεκινήσει η λοίμωξη

Παράρτημα Δ3

Σενάρια - Παιχνίδια ρόλων για αποτελεσματική επικοινωνία

1^ο Σενάριο

Διαμεσολαβητές υγείας επισκέπτονται μια κοινότητα Ρομά για να τους ενημερώσουν για τα κρούσματα ιλαράς που εμφανίστηκαν τις τελευταίες εβδομάδες μεταξύ Ρομά, Ελλήνων και μεταναστών, και να τους πείσουν να εμβολιάσουν τα παιδιά τους.

Ρόλοι:

Τρεις διαμεσολαβητές υγείας

Ένα άτομο το οποίο είχε ακούσει για ένα παιδάκι που εμβολιάστηκε και μετά έμεινε παράλυτο

Ένα άτομο το οποίο δε συμπαθεί ιδιαίτερα τους μετανάστες Ρομά

Ένα άτομο που θεωρεί ότι τα εμβόλια δεν προσφέρουν κάτι

Ένα άτομο που θέλει να εμβολιάσει τα παιδιά του, αλλά δεν έχει καμία ασφάλιση

Ένα άτομο που θέλει να εμβολιάσει τα παιδιά του αλλά οι γιατροί δεν τους φέρθηκαν καλά όταν τους επισκέφτηκαν

Τρεις παρατηρητές της διαδικασίας που κρατάνε σημειώσεις

2^ο Σενάριο

Διαμεσολαβητές υγείας επισκέπτονται μια κοινότητα Ρομά για να τους ενημερώσουν για τα κρούσματα ελονοσίας που έχουν εμφανιστεί στην ευρύτερη περιοχή και να τους πείσουν να πάρουν μέτρα προφύλαξης.

Ρόλοι:

Τρεις διαμεσολαβητές υγείας

Ένα άτομο που έχει πρόβλημα επιθετικότητας

Ένα άτομο το οποίο έχει μάθει να πληρώνεται για να κάνει κάτι

Ένα άτομο που πανικοβάλλεται μόλις ακούσει για τα κρούσματα ελονοσίας

Ένα άτομο που καταλαβαίνει τον κίνδυνο αλλά πιστεύει πως κανείς δε θα ενδιαφερθεί για να πάρουν μέτρα προφύλαξης

Ένα άτομο το οποίο είναι πολύ καχύποπτο με τους ξένους που πλησιάζουν την κοινότητα

Τρεις παρατηρητές της διαδικασίας που κρατάνε σημειώσεις

Παράρτημα Δ4

Πιλοτικό Πρόγραμμα «Νέοι Ρομά Διαμεσολαβητές Υγείας» Γ' φάση: Διαδραστικά εργαστήρια προαγωγής υγείας

Τροφή για σκέψη σχετικά με τα διαδραστικά εργαστήρια προαγωγής υγείας που πρόκειται να υλοποιηθούν

- Ποιους οικισμούς/καταυλισμούς θα επιλέξουμε και με βάση ποια κριτήρια;
- Σε τι χώρο θα πραγματοποιηθούν (σύλλογος, σχολείο, σπίτι, αλάνα);
- Ποια είναι η καλύτερη μέρα για να γίνουν και πόση ώρα θα διαρκέσουν;
- Πώς θα προπαγανδίσουμε αυτή μας τη δράση, με ποιους τρόπους, με ποια μέσα, πώς θα την κάνουμε ελκυστική;
- Πόσοι άνθρωποι εκτιμάμε ότι θα έρθουν;
- Ποιους άλλους θέλουμε να εμπλέξουμε σε αυτό εκτός από την ομάδα μας και σε τι θέλουμε τη βοήθειά τους;
- Ποιος θα είναι ο δικός μας ρόλος;
- Ποιες θεματικές δημόσιας υγείας θα επιλέξουμε για κάθε οικισμό/καταυλισμό και γιατί;
- Ποιος θα είναι ο στόχος μας σε κάθε θεματική ενότητα; Τι είναι αυτό που θέλουμε να τους μείνει;
- Πώς θα παρουσιάσουμε τον εαυτό μας/την ομάδα μας;
- Τι μορφή θα έχουν τα εργαστήρια; Θα μιλήσουν κάποια άτομα, θα παίξουμε παιχνίδια, θα δείξουμε βίντεο;
- Ποιος θα αναλάβει τι; Θα χωριστούμε σε ομάδες για κάθε οικισμό/καταυλισμό ή θα αναλάβουμε όλοι μαζί;
- Θα μοιράσουμε ενημερωτικά φυλλάδια στον κόσμο; Θα βοηθούσε κάτι τέτοιο; Αν ναι, ποιο θέμα θα τους ενδιέφερε;
- Θα προσκαλέσουμε άτομα/φορείς να παρευρεθούν στη δράση μας;
- Πώς θα αξιολογήσω τη δράση μου; Τι δείκτες θα χρησιμοποιήσουμε για να δούμε την αποτελεσματικότητα των εργασιών;

Φορέας υλοποίησης:



Συνεργάτης



Με την υποστήριξη

